SAMEN SPELEN,

BEWEGEN EN ONTMOETEN

Nota speelruimtebeleid 2024 – 2034
Leudal, januari 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord		4
Samenvatting		5
Hoofdstuk 1: inleiding		
1.1	Inleiding	6
1.2	Missie	7
1.3	Visie	7
1.4	Doelstellingen	8
1.5	Relatie met ander beleid	8
1.6	Totstandkoming van dit beleidsplan	9
Hoofdstuk 2: Het belang van spelen en goed ingerichte speelruimtes		
2.1	Waarom spelen zo belangrijk is	10
2.2	Waarom voldoende en goed ingericht speelruimte zo belangrijk is	10
2.3	Wat verstaan we onder speelruimte	11
Hoofdstuk 3: Inventarisatie		
3.1	Huidige situatie	12
3.1.1	Onderzoek Speelplan	12
3.1.2	Resultaten onderzoek	12
3.1.3	Bevindingen in de kleinere dorpen	14
3.1.4	Bevindingen in de grotere dorpen	15
3.2	Bewonersonderzoek	17
3.2.1	Respons	17
3.2.2	Resultaten	18
3.2.2.1	Speelfrequentie	19
3.2.2.2	Beperkingen	19
3.2.2.3	Favoriete type buitenlocatie	20
3.2.2.4	Favoriete (speel)locatie in de gemeente Leudal	20
3.2.2.5	Tevredenheid en verbeteringen aanbod	20
3.2.2.6	Verzorgers	21
3.2.2.7	Aandachtspunten	21
3.2.3	Resultaten uit het bewonersonderzoek versus beleid	21
3.3	Demografische ontwikkelingen	22
Hoofdstuk 4: Speerpunten van beleid		
4.1	Centrale speel- en ontmoetingsplekken	25
4.2	Divers sport- en speelaanbod	26
4.3	Inclusievere speelruimte	27
4.4	Vergroten betrokkenheid van bewoners	29
4.5	Vergroenen van de speelruimte	30
4.6	Openbare speelruimte	31

Hoofdstuk 5: Kaders en richtlijnen
5.1 Juridische kaders voor het speelruimtebeleid 33
5.1.1 Landelijke wetgeving 33
5.1.2 Gemeentelijke regelgeving 34
5.2 Toetsingskaders voor de inrichting van speelruimtes 35
5.3 Richtlijn omgaan met verzoeken van inwoners 41

Hoofdstuk 6: Uitvoeringsprogramma 42

Hoofdstuk 7: Financiën 44

Bijlagen
A Raadsmotie november 2022
B Tabel huidige speelruimtes in de gemeente Leudal (peiljaar 2020)
C Resultaten bewonersonderzoek

Voorwoord

Beste lezer,

Het is mij een groot genoegen om het speelruimtebeleidsplan voor de periode 2024-2034 aan u te presenteren. Dit beleidsplan, gebaseerd op onze gedeelde visie op spelen en speelruimte, is een belangrijke stap voorwaarts in de realisatie van onze ambities zoals vastgelegd in ons coalitieakkoord 2022-2026.

Spelen en buiten zijn is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren en draagt bij aan een gezonde leefstijl voor alle leeftijden. Ons beleid richt zich op het creëren van veilige, toegankelijke en goed onderhouden Speel-, Sport- en Ontmoetingsplaatsen (SSOP) die aansluiten bij de behoeften en wensen van onze inwoners. Een onderzoek naar de behoeften van inwoners naar onze speelruimten heeft ons waardevolle inzichten gegeven. Wij erkennen de noodzaak voor verbetering in onderhoud, uitdagend en inclusief spelen, en speelmogelijkheden die aansluiten bij de hedendaagse behoeften van onze kinderen.

De zes speerpunten van ons beleid (centrale speel- en ontmoetingsplekken, divers sport- en speelaanbod, inclusievere speelruimte, vergroten betrokkenheid bewoners, vergroenen van de speelruimte, en openbare speelplekken) vormen de basis van onze aanpak. Deze punten zijn zorgvuldig ontworpen om samenhang te vinden tussen de behoeften van onze inwoners en de langetermijnvisie van de gemeente Leudal.

Een participatieve aanpak hierin vinden we als gemeente belangrijk. Wij streven ernaar samen met inwoners, betrokken partijen en vooral de gebruikers onze speelruimten vorm te geven. Dit proces van co-creatie is fundamenteel in het verwezenlijken van onze doelstellingen en zorgt ervoor dat onze speelruimten een weerspiegeling zijn van de wensen en behoeften van uw inbreng.

Dit beleidsplan is niet alleen een plan op papier; het is een levend document dat de basis vormt voor concrete acties en projecten in onze gemeente. De geplande uitvoering over een periode van 10 jaar is een getuigenis van onze langetermijnverbintenis om de kwaliteit van leven in Leudal te verhogen.

Ik nodig u uit om actief deel te nemen aan dit mooie traject. Uw inbreng en betrokkenheid zijn belangrijk om van onze gemeente een nog aangenamere plek te maken voor iedereen. Samen kunnen we van Leudal een gemeente maken waar spelen, sporten en ontmoeten centraal staan in het dagelijkse leven.

Met vriendelijke groet,

Robert Martens,
Wethouder Speelruimten

Samenvatting

In dit speelruimtebeleid voor de periode 2024 – 2034 is een visie op spelen en speelruimte concreet vertaald in beleidsuitgangspunten. Het doel van dit beleidsplan is om te komen tot veilige, toegankelijke en goed onderhouden speel, sport en ontmoetingsplaatsen (SSOP). Daarnaast is het doel om in te zetten op betrokkenheid van de buurt bij de SSOP en aan te laten sluiten bij de samen-stelling, behoefte en wensen van de inwoners van de verschillende dorpen. Ook willen we ons als gemeente Leudal inzetten voor inclusief spelen.

Buitenspelen en -zijn is belangrijk voor kinderen en jongeren. Ze leren ervan, ontwikkelen hun lichaam beter en het bevordert de gezondheid. De motivatie van kinderen en jongeren om buiten te zijn en spelen is gevarieerd. Het gaat van voetbal, tot verstoppertje tot kletsen en buiten zijn. Ook voor volwassenen is buiten zijn en bewegen goed, zij vinden het bovendien leuk om hun kinderen buiten te zien spelen en hebben behoefte aan het ontmoeten van anderen. Die verschillende motivaties hebben één gezamenlijke drijfveer: *samen spelen, bewegen en ontmoeten*.

Deze beleidsnotitie is mede gebaseerd op een recent onderzoek ten aanzien van de speelruimten binnen de gemeente Leudal. Uit onderzoek blijkt dat een kleine meerderheid van de inwoners tevreden is over de huidige speelruimte. Ruimte voor verbetering op het gebied zien we vooral op het gebied van onderhoud, uitdagend spelen, inclusief spelen en meer speelmogelijkheden aangepast op de behoefte van kinderen van deze tijd. Ook is het wenselijk rekening te houden met de vergrijzende bevolking en duurzaamheid/klimaatbestendigheid.

In het speelruimtebeleid zijn een aantal beleidsuitgangspunten geformuleerd in zes speerpunten. Deze zijn vanzelfsprekend onderling met elkaar verweven. De zes speerpunten van het speelruimtebeleid zijn:

1. centrale speel- en ontmoetingsplekken
2. divers sport- en speelaanbod
3. inclusievere speelruimte
4. vergroten betrokkenheid bewoners
5. vergroenen van de speelruimte en
6. openbare speelplekken.

Daarnaast zijn er duidelijke normen en richtlijnen uitgewerkt die de basis vormen voor de verder uitwerking van de opgave door middel van een uitvoeringsplan.

Voor het opstellen van het uitvoeringsplan is de technische staat van het onderhoud van de speeltoestellen en ondergronden primair leidend. Speeltoestellen moeten veilig zijn. Tijdig onderhoud en vervanging is essentieel. Voor de uitvoering van het beleid wordt een periode van 10 jaar uitgetrokken. De uitvoering zal verspreid over de gemeente Leudal plaatsvinden. In het ene dorp zal een opgave tot omvormingen van een aantal voorzieningen worden doorgevoerd, terwijl in een ander dorp het gemis aan een voorziening wordt opgevuld. Belangrijk is, dat hierin een balans wordt gevonden tussen het aantal nieuw te realiseren of aan te passen speelplekken. Uitbreidingen kunnen niet overal direct worden gerealiseerd.

Uiteindelijk is het doel om, daar waar een opgave ligt in het uitvoeringsplan, deze concreet uit te werken samen met bewoners van de betreffende dorpen, betrokken

partijen en vooral gebruikers. Het participeren van inwoners is gebaseerd op de aard en de omvang van de te vervangen speelvoorzieningen, het investeringsbedrag dat hiermee samenhangt en de impact die de vervanging heeft op de gebruikers.

Voor de gefaseerde uitvoering zijn, voor zowel het dagelijks- en periodiek onderhoud, alsmede voor de vervangingen aan het einde van de levensduur in principe voldoende middelen beschikbaar, dan wel gereserveerd. Er is gebruik gemaakt van een verdeelsleutel op basis van een standaard bedrag, aangevuld met een bedrag op basis van inwonersaantallen, om de financiële middelen te verdelen tussen de 16 dorpen in de gemeente Leudal. Op deze manier is er voor ieder dorp voldoende budget beschikbaar voor de ontwikkeling van de speelruimte.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding om nieuw speelruimtebeleid op te stellen

In 2009 is voor het laatst speelruimtebeleid opgesteld. Er zijn verschillende redenen om nu speelruimtebeleid op te stellen:

a. In 2020 heeft de gemeenteraad geld gereserveerd voor investeringen in speelruimte
b. Raadsmotie d.d. 8 november 2022 (2022-180, bijlage 1)
c. Veel van de huidige speelplekken en speeltoestellen moeten vervangen worden vanwege ouderdom en slijtage
d. De wensen en behoeften van de kinderen zijn veranderd[1]. De huidige speelplaatsen voldoen hier niet aan
e. De huidige speelruimte biedt niet overal genoeg mogelijkheden voor natuurlijk, avontuurlijk en uitdagend spelen
f. Het ontbreken van actueel speelruimtebeleid vormt een probleem voor team ruimtelijk beheer bij het herschikken van speeltoestellen.

De looptijd van het geactualiseerde speelruimtebeleid is in principe tien jaar (2024 – 2034).

1.2 Missie

Veilige en uitnodigende speel-, sport- en ontmoetingsruimtes
voor alle inwoners van de gemeente Leudal

Onze missie is om de openbare ruimte zo in te richten dat alle inwoners gestimuleerd worden om buiten te spelen, sporten en elkaar te ontmoeten. Het gaat daarmee niet alleen om speelplekken voor kinderen, ook de ontmoetings- en beweegruimte voor jeugd, jongeren en volwassen zijn onderdeel van de 'openbare speelruimte'. Speelplekken en ontmoetings- en beweegruimte gaan we in samenhang ontwikkelen en afstemmen. Het speelruimtebeleid is daarmee niet alleen gericht op kinderen, maar voor iedereen.

1.3 Visie

Vitale dorpen vragen om maatwerk per dorpskern
en om diversiteit in speelruimte

De gemeente Leudal vindt goede speel- en sportruimte belangrijk en wil hierin blijven voorzien in de toekomst. Immers: speel-, sport- en ontmoetingsplekken dragen bij aan de leefbaarheid van de dorpen. Het is daarbij niet het doel om op zoveel mogelijk plekken speeltoestellen te plaatsen. We willen juist variëren in

[1] *Dit bleek uit een onderzoek dat adviesbedrijf Speelplan heeft uitgevoerd onder inwoners van de gemeente Veere. Dit wordt bevestigd door de resultaten van het bewonersonderzoek in de gemeente Leudal*

speelvoorzieningen en –vormen en zorgen dat iedereen geprikkeld wordt om lekker buiten te spelen en bewegen en vooral ook om elkaar te ontmoeten.

1.4 Doelstellingen

Vanuit deze visie komen we tot de volgende doelstellingen:

a. de speel- sport- en ontmoetingsplaatsen (SSOP) sluiten aan op de samenstelling, behoefte en wensen van de inwoners van de verschillende dorpen
b. grotere betrokkenheid van de buurt door de SSOP
c. meer aandacht voor inclusief spelen
d. de veiligheid van de SSOP is op orde
e. onderhoud van de SSOP is op orde
f. toegankelijke SSOP: goede ligging en bereikbaarheid van de SSOP

1.5 Relatie met ander gemeentelijk beleid

Programma 4
Het speelruimtebeleid draagt bij aan de doelstellingen van programma 4 'Samen aan de slag met talent: iedereen doet mee, telt mee en draagt bij naar eigen vermogen'. Binnen dit programma zijn onze doelstellingen onder meer dat we willen dat meer inwoners een gezonde leefstijl hebben, we de leefbaarheid en de sociale cohesie bevorderen en dat meer jeugdigen gezond en veilig opgroeien.

Leefstijlakkoord
Een van de speerpunten van het leefstijlakkoord is 'een gezonde leefstijl en een gezond gewicht'. De basis hiervoor wordt gelegd bij kinderen en hun ouders. We vinden het belangrijk dat er een gezonde omgeving is voor het kind, onder meer in de openbare ruimte. En dat ieder kind de mogelijkheid heeft om te sporten en te bewegen, ieder op zijn eigen manier. Niemand mag worden buitengesloten.

Sportbeleid
Op dit moment is er geen actueel sportbeleid. Het sportbeleid zal in de loop van 2024 worden opgesteld.

Beleid m.b.t. Jongeren OntmoetingsPlaatsen (JOP's)
Jongeren kunnen elkaar op verschillende plekken ontmoeten. Dit kan via sportclubs of verenigingen, maar soms willen jongeren ook gewoon ergens met elkaar kunnen afspreken. Er zijn twee soorten ontmoetingsplekken: plekken die speciaal gemaakt zijn voor jongeren (JOP's) en plekken waar jongeren zelf samenkomen, zonder dat dit gestuurd wordt. Het JOP-beleid voor de gemeente Leudal zal in de loop van 2024 worden ontwikkeld en maakt geen onderdeel uit van het speelruimtebeleid.

Lokale Inclusie Agenda (LIA)
Gemeenten zijn verplicht om in een periodiek plan aan te geven hoe zij uitvoering geven aan het VN-Verdrag Handicap. Een zogenoemde Lokale Inclusie Agenda. Vrije tijd en spelen zijn onderdeel van de LIA.

1.6 Totstandkoming van dit beleidsplan

In 2020/2021 is onderzoek gedaan door bureau Speelplan naar de speelruimte in de gemeente Leudal. Bij dit onderzoek zijn de afdelingen beheer, ruimte en samenleving betrokken. De resultaten van dit onderzoek zijn door Speelplan verwerkt in een rapport met adviezen. Dit rapport met adviezen hebben we gebruikt als basis voor een houtskoolschets voor het speelruimtebeleid. In de houtskoolschets zijn onder meer de speerpunten van beleid geformuleerd.

De houtskoolschets hebben we voorgelegd aan de afdelingen beheer, ruimte en samenleving. We hebben inwoners in de gelegenheid gesteld om hun wensen en opmerkingen ten aan zien van de speelruimte kenbaar te maken. Via de gemeentelijke website, een mailbericht aan de dorpsraden en via een QR-code in 16 grotere speeltuinen in de gemeente konden inwoners op de website van de gemeente kennis nemen van de voorgenomen speerpunten van beleid en kregen zij toegang tot de vragenlijst. De vragenlijst kon per leeftijdscategorie worden ingevuld. In totaal hebben 320 kinderen, 13 jongeren en 322 volwassenen de vragenlijst ingevuld. Deze resultaten zijn door Speelplan verwerkt tot adviezen die meegenomen zijn in het speelruimtebeleid dat nu voor u ligt.

Intern is integraal afgestemd, onder meer over de kaders voor kwaliteit en inrichting en over het totale beleid. Ook is gebruik gemaakt van informatie van Jantje Beton, Speelbende en speelruimtebeleid van andere gemeenten.

Hoofdstuk 2: Het belang van spelen en goed ingerichte speelruimtes

In dit hoofdstuk behandelen we het belang van spelen en goed ingerichte speelruimtes. Bovendien bakenen we af wat we in dit speelruimtebeleid onder speelruimte verstaan en wat we wel en niet meenemen in dit beleidsplan.

2.1 Waarom spelen zo belangrijk is…

Buitenspelen is niet alleen gezond, spelen is ook van groot belang voor een *evenwichtige ontwikkeling van kinderen*. Kinderen ontwikkelen motorische, cognitieve, sociale, creatieve en emotionele vaardigheden die belangrijk zijn om deel te nemen aan de samenleving (Buiten)spelen:

- draagt bij aan de sensomotorische ontwikkeling van het kind. Oftewel: aan de ontwikkeling van de zintuigen (zoals oren, ogen, maar ook tastzin, evenwicht) en aan de ontwikkeling van de motoriek, het vermogen om te kunnen bewegen (lopen, springen, huppelen, schrijven, knippen etc.);
- verbetert de algehele conditie. Kinderen die buiten spelen zijn gezonder dan kinderen die veel binnen zitten. Kinderen die niet (kunnen) buitenspelen blijken zelfs ongezond te zijn!
- bevordert probleemoplossend gedrag, het logisch denken en de taal- en betekenisverwerving
- draagt bij aan de sociale contacten in de buurt
- biedt spelmogelijkheden die binnen niet mogelijk zijn (en bevordert daarmee onder andere creativiteit)
- biedt kinderen relatief veel vrijheid, waarbij ze hun eigen spel en bezigheden kiezen
- heeft een positief effect op de persoonlijkheidsontwikkeling van het kind (sociale interactie, zelfbeeld en zelfwerkzaamheid)
- biedt kinderen niet alleen activiteit, maar juist ook vaak rust
- ….is gewoon heel erg leuk!

Buitenspelen is niet alleen goed voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Doordat kinderen snel contacten leggen, bouwen ze hun eigen netwerken in de buurt. Daarbij betrekken ze veelal als vanzelfsprekend hun ouders, waardoor ook de ouders met elkaar in contact kunnen komen en er meer betrokkenheid ontstaat tussen buurtbewoners. Bewoners die een prettige relatie hebben met de buurtkinderen, ervaren bovendien minder (geluids)overlast als die kinderen op straat spelen.

Zeker als gekozen wordt voor de juiste inrichting kunnen speel- maar ook sportplekken een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen. Het is sowieso een trend dat recreatie en sport steeds meer op individuele basis en buiten gebeurd.

2.2 Waarom een voldoende en goed ingerichte speelruimte zo belangrijk is…

Een buurt met voldoende groen en goed ingerichte buitenspeelmogelijkheden is *aantrekkelijker als vestigingsplaats* voor mensen die iets te kiezen hebben. Want de huizenkopers van tegenwoordig kijken niet meer alleen naar de buiten- en

binnenkant van hun toekomstige woning, maar vooral ook naar de omgeving waarin deze woning staat, waarbij de hoeveelheid groen in de buurt en de aanwezige speelvoorzieningen een belangrijke rol spelen.

Voldoende en kwalitatief goede speelruimte, waarbij rekening wordt gehouden met het gebruik door kinderen van verschillende leeftijdscategorieën, heeft bovendien een positieve invloed op het *voorkómen van vandalisme en kleine criminaliteit*. Want als jongeren een eigen plek hebben, zullen zij zich minder gauw vervelen of een plek opzoeken waar ze eventueel overlast bezorgen.

Gezondheidswinst, lagere criminaliteit en een beter vestigingsklimaat leveren bovendien in de toekomst economisch voordeel op voor de gemeente.

2.3 Wat verstaan we onder speelruimte?

Voldoende redenen dus om het buitenspelen te faciliteren en stimuleren en te zorgen voor goed ingerichte speelruimte. Maar wat verstaan we in dit plan nu eigenlijk onder speelruimte?

Er is informele en formele speelruimte. Informele speelruimte is de ruimte die kinderen en jongeren zelf opzoeken om te spelen, maar die daar niet speciaal voor is aangewezen of ingericht. Denk bijvoorbeeld aan voor- en achtertuintjes, een grasveldje, de stoep, een muurtje, brandgangen, de straat etc. Formele speelruimte is een speelterrein dat speciaal is ingericht om te spelen, met toestellen en speelaanleidingen, voor kinderen in een bepaalde leeftijdscategorie (bijvoorbeeld speciale toestellen en aanleidingen voor kinderen van 0-4 jaar, 4-9 jaar etc.). Dit beleidsplan richt zich op de formele speelruimte.

Uit de bewonersenquête zijn verschillende behoeftes naar voren gekomen die buiten de scope van het speelruimtebeleid vallen. Zo vallen de routes van en naar de speelruimtes niet onder het speelruimtebeleid, hetzelfde geldt voor wandel- en hardlooproutes in het algemeen. Dit betekent dat de opgehaalde informatie als input wordt meegegeven bij nieuw te ontwikkelen beleid, zoals sportbeleid en natuurbeleid. Concrete voorbeelden zijn de behoefte aan meer bankjes langs wandel-/looproutes en fitnesstoestellen langs hardlooproutes.

Hoofdstuk 3: Inventarisatie

In 2020/2021 heeft bureau Speelplan een onderzoek gedaan naar de speelruimte in de gemeente Leudal. Onder meer wegens Corona hebben de activiteiten enige tijd stilgelegen. In 2023 is de draad weer opgepakt. Bureau Speelplan heeft een onderzoek gedaan onder de inwoners van de gemeente Leudal over het spelen in Leudal. In dit hoofdstuk geven we een beeld van de huidige situatie en van de voornaamste resultaten uit het bewonersonderzoek. De uitkomsten van het bewonersonderzoek bieden de mogelijkheid om het beleid aan te scherpen.

3.1 Huidige situatie

3.1.1 Onderzoek door Speelplan

Voor het onderzoek door Speelplan naar de speelruimte in de gemeente Leudal is aan Speelplan gevraagd onderzoek uit te voeren naar de kwaliteit, spreiding en inrichting van de huidige openbare speel- en sportruimte en advies te geven over gewenste verbeteringen.

Tijdens het onderzoek dat is uitgevoerd, zijn 16 dorpen in de gemeente bezocht. In de dorpen zijn de speelmogelijkheden in beeld gebracht. Dit betroffen zowel de formele plekken als ook de vrije speelmogelijkheden op straat en in het groen. De speel- en sportplekken zijn beoordeeld en ingedeeld op basis van ligging, bereik, inrichting, functie en speelwaarde. Niet alleen de ingerichte plekken zijn onder de loep genomen, maar ook de vrije speelmogelijkheden op straat en in het groen op dorpsniveau.

3.1.2 Resultaten onderzoek[2]

Bij het veldwerk zijn 69[3] locaties bezocht die in beheer zijn van de gemeente. Deze zijn als volgt te typeren:
10 grote speelplekken
17 buurtspeelplek
24 kleine speelplekken
13 losse sportplek
4 net niet plek
1 openbaar schoolplein

Op 56 van de 69 locaties zijn speeltoestellen aanwezig, vijf locaties zijn naast de speeltoestellen specifiek ingericht met natuurlijke speelaanleidingen, zoals heuveltjes, keien, stammen en wadi's. Op 33 locaties staan sporttoestellen, dit zijn 13 losse sportplekken (dus zonder speeltoestellen) en 20 keer ter uitbreiding van de speelplekken. Voetballen kan op 31 verschillende plekken, basketballen op 12 plekken en skaten op 6 verschillende plekken.

[2] *Onderstaande resultaten geven het beeld uit 2020*

[3] *In het beheersysteem staan 79 locaties geregistreerd, doordat verschillende speel- en sportvoorzieningen zodanig dicht bij elkaar liggen zijn deze als één voorziening meegenomen in het onderzoek*

Het merendeel van de locaties is ingericht voor de jongste doelgroepen:
0-4 jaar: 55x
5-9 jaar: 63x
10-14 jaar: 38x
15-18 jaar: 19x

Meer dan de helft van de locaties is ook gericht op jongeren van 10-14 jaar, dit komt overeen met het aantal locaties waar sporttoestellen staan. Een speelplek kan ook leuk zijn voor deze doelgroep door middel van uitdagende speeltoestellen. Voor de oudste doelgroep geldt dat die voornamelijk gebruik maken van volwaardige sportvoorzieningen, zoals een trapveld met grote goals, sportkooi of skatevoorziening.

De gemeente Leudal bestaat uit een groot aantal dorpen, in elk dorp is de speel- en sportsituatie op een andere manier geregeld. In tabel 1 (stand van zaken 2020) is per dorp aangegeven hoeveel kinderen en volwassen er zijn. Het aandeel kinderen op het totaal van de bevolking is in alle dorpen laag.

Ook is aangegeven wat het percentage kinderen van het totaal aantal kinderen in de gemeente Leudal is en hoeveel voorzieningen er in het dorp zijn. De aantallen voorzieningen komen redelijk overeen met de aantallen kinderen die er gebruik van maken. Op enkele plaatsen ligt die verhouding iets anders: zo zijn er in Heythuyzen slechts acht voorzieningen voor 19,2% van alle kinderen en in Horn vier voorzieningen voor 10% van alle kinderen in de gemeente Leudal. Nu zijn niet alleen de aantallen belangrijk, ook het formaat en de kwaliteit van de voorziening bepaald of er voldoende voorzieningen zijn voor de kinderen. Het is wel een aandachtspunt bij de inrichting van de speelruimte in deze dorpen.

In paragraaf 3.3 gaan we kort in op de demografische ontwikkeling van de bevolking en de betekenis daarvan voor het speelruimtebeleid.

Kern	0-5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	15-18 jaar	0-18 jaar	18+ jaar	Totaal	Aandeel kinderen in het dorp	Aantal voorzieningen in het dorp	% kinderen op totaal aantal kinderen in Leudal
Haler	11	19	20	22	72	418	490	15%	1	1,2
Nunhem	19	35	26	20	100	560	660	15%	1	1,7
Heibloem	31	34	59	22	146	634	780	19%	2	2,5
Buggenum	37	54	48	27	166	789	955	17%	1	2,8
Hunsel	35	40	53	33	161	834	995	16%	3	2,7
Kelpen-Oler	38	45	75	40	198	992	1190	17%	2	3,3
Neeritter	38	52	74	47	211	1079	1290	16%	3	3,6

Kern	0-5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	15-18 jaar	0-18 jaar	18+ jaar	Totaal	Aandeel kinderen in het dorp	Aantal voorzieningen in het dorp	% kinderen op totaal aantal kinderen in Leudal
Ell	51	64	72	52	239	1226	1465	16%	3	4,0
Grathem	66	77	83	60	286	1374	1660	17%	4	4,8
Ittervoort	49	67	83	64	263	1432	1695	16%	4	4,4
Baexem	118	129	147	121	515	2145	2660	19%	7	8,7
Neer	109	150	190	157	606	2769	3375	18%	7	10,2
Horn	124	140	171	161	596	3204	3800	16%	4	10,0
Roggel	171	184	180	157	692	3533	4225	16%	10	11,6
Haelen	155	184	195	152	686	3599	4285	16%	9	11,5
Heythuysen	220	250	305	370	1145	5295	6440	18%	8	19,2
Totaal	1279	1523	1762	1394	5958	30007	35965	17%	69	100[4]

Tabel 1: aantallen kinderen en totaal aantal bewoners (meting Q4 2020)

3.1.3 Bevindingen in de kleinere dorpen

Wat betreft omvang/formaat dorpen zijn deze in te delen in:

- Kleinere dorpen (Haler, Neeritter, Buggenum, Heibloem, Nunhem, Hunsel)
- Grotere dorpen (Baexem, Neer, Horn, Haelen, Roggel, Heythuysen)
- Kleinere dorpen met raakvlakken met grotere dorpen (in grotere dorpen spelen barrières een grotere rol. In sommige kleinere dorpen zijn er door barrières ook meerdere speelbuurtenl (Ell, Grathem, Ittervoort)

Speelvoorzieningen
De speelvoorzieningen zijn goed geregeld in de kleinere dorpen van de gemeente. In zeven van de tien kleinere dorpen zijn grote speelvoorzieningen aanwezig. Verder zijn nog een vijftal buurtplekken en vijf kleine speelplekken aanwezig. In Heibloem is een openbaar toegankelijk schoolplein aanwezig als extra speelvoorziening. Voor dorpen als Heibloem, Kelpen-Oler en Neeritter kan afgevraagd worden of meerdere voorzieningen nodig zijn. Hunsel is het enige dorp dat qua speelvoorzieningen minder scoort, er is een kleine speelplek aanwezig. In het dorp is wel een speeltuinvereniging aanwezig met een grote speeltuin.

Sportvoorzieningen
In de tien kleinere dorpen liggen zes losse sportvoorzieningen, daarnaast bestaan veel grote en buurtspeelplekken uit een combinatie van spelen en sporten. In de dorpen zijn dertien voetbalvoorzieningen aanwezig, de inrichting wisselt hier van volledig ingerichte trapvelden tot een enkele goal. De vier basketbalvoorzieningen

[4] *Exacte totaal is 99,5, dit komt door afrondingen op 1 decimaal*

bestaan uit een enkele paal (met een klein verhard veld). Het aantal skate-voorzieningen in de kleinere dorpen is opvallend. In Heibloem en Hunsel staan volwaardige voorzieningen, die van Kelpen-Oler is wat kleinschaliger ingericht.
Waar Hunsel minder scoort op spelen, scoort het wel goed op sportvoorzieningen. Zo is er een beweegtuin (voor senioren) en een sportplek met voetballen en skaten aanwezig. Bij de speelplek in Buggenum is een crossbaantje aanwezig. In de dorpen Nunhem en Neeritter ontbreken sportvoorzieningen. Of hier aanvullende sport-voorzieningen moeten worden gerealiseerd, is afhankelijk van de behoefte van het dorp en van de bereikbaarheid van de voorzieningen in de omliggende dorpen[5].

Vrije speelruimte / speelbuurten
In de kleinere dorpen is de vrije speelruimte in het algemeen goed voor elkaar. De doorgaande wegen liggen vaak aan de rand van de dorpen, hierdoor zijn minimale barrières aanwezig in de dorpen. Dit betekent dat de meeste dorpen kunnen worden beschouwd als één 'speelbuurt' (het bereik van een spelend kind). Doordat het (auto)verkeer voornamelijk bestaat uit bestemmingsverkeer, kan goed op straat gespeeld worden. In de dorpen of aan de randen zijn in het algemeen groene (rafel)randen aanwezig, dit kunnen grasvelden, bosjes of struiken zijn. Hierdoor kunnen kinderen vrij kunnen spelen in het groen en op avontuur gaan.
Voor dorpen als Ittervoort en Ell geldt dat doorgaande wegen door het dorp heen lopen, waardoor een barrière ontstaat in de dorpen voor de jongste kinderen.

Scholen
In alle kleinere dorpen ligt een basisschool, Nunhem en Haler zijn een uitzondering. De pleinen van de scholen zijn in veel gevallen een volwaardige speelvoorziening, die toegankelijk zijn buiten de schooltijden om (lage hekken). Het wordt geadviseerd om in de kleinere dorpen te onderzoeken of een samenwerking met de scholen mogelijk is. Door krachten te bundelen kunnen openbaar toegankelijke dorps-(speel)pleinen worden ontwikkelend.

Diversiteit, klimaatbestendigheid en toegankelijkheid
In Buggenum en Haler zijn de speelplekken ingericht met een combinatie van traditionele speeltoestellen en natuurlijke speelaanleidingen. Dit verhoogt de speelwaarde en de diversiteit van het aanbod.

De speelplekken zijn in het algemeen redelijk groen ingericht, doordat zo veel mogelijk speeltoestellen op het gras staan. Dit is gunstig voor de klimaat-bestendigheid. Op een deel van de speelplekken is geen schaduw door het ontbreken van bomen of omdat deze niet op de juiste plek staan. Toestellen van RVS of kunst-stof kunnen dan zomers erg heet worden in de volle zon. Deze combinatie van factoren maakt dat de speelplekken tijdens zomerse dagen snel opwarmen en dan mogelijk niet prettig bespeelbaar meer zijn.

Het merendeel van de speeltoestellen staan in het gras, aangevuld met een extra valdempende ondergrond van rubberen tegels (of zand). Door het gras zijn speel-plekken niet altijd even goed begaanbaar voor bewoners met een rolstoel, scootmo-biel of rollator. In sommige gevallen ligt er wel een pad direct naast of zelfs over de

[5] *Dit geldt voor sportvoorzieningen in de centrale speelruimte. Sportvoorzieningen buiten de centrale speelruimte vallen onder het nog te ontwikkelen sportbeleid*

speelplek wat de toegankelijkheid verhoogd. De speel- en sportinrichting is niet specifiek op deze doelgroep of bewoners met een andere handicap afgestemd. Op enkele speelplekken is wel een mandschommel geplaatst, welke gebruiksvriendelijker is voor deze doelgroep, mits op een vaste ondergrond geplaatst.

3.1.4 Bevindingen in de grotere dorpen

Speelvoorzieningen
In de grotere dorpen van de gemeente is de speelruimte ook goed georganiseerd. Er is een netwerk van buurtplekken en grote plekken aanwezig, aangevuld met kleine speelplekken. In Heythuysen zijn twee grote speelplekken aanwezig, in zowel Horn als Baexem is ook een grote speelplek aanwezig. Verspreid over de dorpen zijn 11 buurtplekken en 21 kleine speelplekken aanwezig. Het is van belang dat in elke speelbuurt een goede speelvoorziening aanwezig is. In de huidige situatie is dat het geval in de meeste dorpen, Haelen is hier een uitzondering op.

Sportvoorzieningen
In Heythuysen zijn geen losliggende sportvoorzieningen aanwezig, wel zijn er vijf voetbalvoorzieningen en een basketbalveld aanwezig bij de speelplekken.
In Haelen is het aanbod minimaal met een trapveld en een klein voetbalveldje bij een speelplek. Beide speelplekken bij de woonwagenparken bestaan ook uit sportvoorzieningen, maar dit zijn beperkt toegankelijke voorzieningen.
In Roggel ligt een los trapveldje met minigoals, verder kan bij twee speelplekken worden gevoetbald. Op één speelplek kan ook worden gebasketbald. De losse sportvoorziening bij de sportverenigingen bestaat uit een half pipe en een basketpaal, deze voorziening is meer een ontmoetingsplek dan een goed functionerende sportplek.
In Horn ligt centraal in het dorp een voetbal- en basketbalplek. In Neer is dat ook het geval, daarnaast staat bij de sportverenigingen een half pipe en heeft een van de kleine speelplekken een enkele goal.
In Baexem ligt een trapveld bij de grote voorziening, daarnaast is een losse sportvoorziening aanwezig. Op deze plek kunnen verschillende sporten worden beoefend, al is de ruimte/functionele waarde beperkt.

Vrije speelruimte / speelbuurten
In de grotere dorpen spelen barrières een grote rol dan in de voorgaande kleine dorpen. Er is meer verkeer aanwezig waardoor de doorgaande wegen een grens vormen. Per dorp, vooral in Heythuysen, Roggel en Haelen, is sprake van verschillende speelbuurten (bereik van een spelend kind). Binnen de speelbuurten is de speelsituatie vergelijkbaar met de kleinere dorpen. Er kan goed gespeeld worden op straat en de meeste buurten zijn redelijk groen opgezet waardoor gespeeld kan worden op grasveldjes of in de bosjes.

Scholen
In de grotere dorpen zijn ook basisscholen aanwezig. Een gedeelte is goed gesitueerd en zou als een centrale speelvoorziening kunnen functioneren, bijvoorbeeld in Baexem, Horn of Neer. Niet alle basisscholen lenen zich direct als goede locatie voor een centrale speelvoorziening, zo liggen sommige scholen aan de rand van het dorp (Heythuysen en Haelen) of staan er hoge hekken omheen.

Diversiteit, klimaatbestendigheid en toegankelijkheid
In Neer en Horn zijn twee grote plekken ingericht met een combinatie van traditionele speeltoestellen en natuurlijke speelaanleidingen. Dit verhoogt de speelwaarde en de diversiteit van het aanbod. Het merendeel van de speelplekken is ingericht als een 'traditionele' speelplek met alleen toestellen.

Net als bij de kleinere dorpen is de speelruimte redelijk groen ingericht, zo veel mogelijk speeltoestellen staan op het gras. Wel ontbreekt het op een deel van de speelplekken aan schaduw. Wat het spelen tijdens zomerse dagen bemoeilijkt.

Bij de toegankelijkheid van de speelplekken is een vergelijkbaar beeld met de kleinere dorpen. Speeltoestellen staan in het gras, soms aangevuld met een valdempende ondergrond van rubberen tegels of zand. Er is ruimte aanwezig om de toegankelijkheid en inclusiviteit van de speelplekken te verbeteren.

3.2 Resultaten bewonersonderzoek (vragenlijsten)

3.2.1 Respons
Tussen 15 juli 2023 en 27 augustus 2023 konden inwoners van de gemeente Leudal een online vragenlijst invullen. De online vragenlijst is totaal door 655 mensen ingevuld. Zowel kinderen (0-12 jaar) als volwassenen (17+) hebben de vragenlijst goed ingevuld. Jongeren blijven achter: slechts 2% van de respondenten was tussen de 13 en 16 jaar. Onder de kinderen is er een grote piek van 6-jarigen (54x ingevuld). Onder de volwassenen is het grootste deel tussen de 25-45 jaar. Van deze volwassenen zullen er velen ook de verzorgers van de kinderen zijn. De grootste groep respondenten komt uit de kernen Roggel, Baexem, Heythuysen en Neer.

Tabel 2: leeftijd respondenten bewonersonderzoek speelruimtebeleid

Kortom: de respons op het bewonersonderzoek is groot, alleen de jongeren blijven achter. Dit kan een gevolg zijn van de kanalen via welke is aangeven dat er een bewonersonderzoek was: via de website van de gemeente, via een 16-tal speeltuinen en via de dorpsraden. Dit zijn mogelijk niet de kanalen om de jongeren te bereiken.

3.2.2 Resultaten

In deze paragraaf worden de voornaamste resultaten van het bewonersonderzoek weergegeven. Bijbehorende tabellen zijn opgenomen in bijlage 3.

3.2.2.1 Speelfrequentie

Zoals we in tabel 3 kunnen zien, wordt er flink buiten gespeeld en bewogen. Zeker door kinderen tot 12 jaar. Het merendeel van de mensen, in totaal 91%, speelt of beweegt dagelijks of meerdere keren per week buiten. Kinderen spelen vaker dagelijks buiten, jongeren en mensen boven de 17 jaar komen meerdere keren per week buiten.

	Leeftijdsgroep			
	0 - 12 jaar	13 – 16 jaar	17 +	Totaal
	%	%	%	%
dagelijks	64	31	31	47
wekelijks	33	62	54	44
maandelijks	3	0	6	4
jaarlijks	1	0	2	1
nooit	0	8	7	4
Aantal respondenten	315	13	318	650

Tabel 3: frequentie van buitenspelen naar leeftijdsgroep (percentages zijn afgerond)

3.2.2.2 Beperkingen

Van de 600 mensen die de vraag over beperkingen hebben beantwoord, gaven 37 mensen aan een beperking te hebben die invloed heeft op buitenspelen of -bewegen (6,2%). Van deze 37 respondenten waren er 13 kinderen tussen de 0 en 12 jaar. 24 respondenten die een beperking aangeven waren 18 jaar of ouder.

Door kinderen werd voornamelijk condities genoemd waardoor zij niet goed tegen drukte kunnen, zoals ADHD, prikkelverwerking en hooggevoeligheid. Een minder drukke omgeving helpt, bijvoorbeeld natuurlijk spelen. Daarnaast zijn er een aantal kinderen met fysieke beperkingen waardoor zij de meeste tijd buiten in een rolstoel moeten zitten. Zij hebben er last van als toestellen niet breed genoeg zijn, treden te hoog zijn of er onvoldoende houvast is. Ondergronden die niet vlak zijn vormen ook een obstakel.

Volwassenen hebben vaker een fysieke beperking, soms gecombineerd met een geestelijke beperking. Dit komt door (ouderdoms)ziektes, zoals ziektes en kwetsuren aan rug en spieren. Zij kunnen niet ver lopen en zijn sneller moe. Zij zien graag meer bankjes. Ook bij volwassenen werd niet goed tegen drukte kunnen genoemd als beperking (door hersenletsel/ziekte). Met name geluid is hinderlijk. Een enkeling was visueel en sociaal beperkt.

3.2.2.3 Favoriete type buitenlocatie

Kinderen zijn het vaakst te vinden op de speelplekken, in de tuin en in de natuur. Jongeren geven de voorkeur aan voor bewegen en spelen op sportplekken, bij een vereniging, in de natuur en op speelplekken. Volwassenen zijn buiten met name in de natuur of bij een sportvereniging actief.

De favoriete plek om buiten te spelen of sporten is over alle respondenten samen genomen:

a. een speelplek met toestellen (27%)
b. de natuur (20%)
c. de tuin (16%)

3.2.2.4 Favoriete locatie in de gemeente Leudal

In totaal zijn 439x bestaande locaties in beheer van de gemeente aangeklikt als favoriet. Daarnaast zijn 256x locaties die niet in gemeentebeheer zijn aangegeven als favoriete plek.

Het populairst zijn (op volgorde van populariteit):

- Molenveldstraat (Baexem)
- Land van Eijckstraat - spelen (Horn)
- Sint Isodoorstraat - spelen (Heibloem)
- Wijnbeekstraat – spelen (Neer)
- Speeltuin Lambertusstraat (Neeritter)

3.2.2.5 Tevredenheid en verbeteringen aanbod

De vraag "*Hoe goed kun je buitenspelen- of bewegen in jouw dorp?"* was onderverdeeld in verschillende subvragen. Hieronder volgen de algemene resultaten voor heel Leudal.

De meerderheid is tevreden over het aantal plekken om te spelen- of bewegen (55% totaal), wel een deel geeft aan dat de plekken leuker kunnen (35%). Naar aanleiding van dit antwoord zijn 119x verbeteringen van bestaande locaties in beheer van de gemeente aangegeven. Opvallend is dat met name de locaties die al favoriet zijn ook de meeste verbeteringen moeten krijgen. Door de mensen die vonden dat er onvoldoende plekken waren zijn in totaal 238x locaties op de kaart aangewezen als nieuwe plek.

Het belangrijkste om het aanbod te verbeteren zijn nieuwe toestellen, routes en meer beplanting. Bij kinderen zijn nieuwe toestellen, andere dingen om mee te spelen, een grote speelplek en beplanting het belangrijkst. Bij volwassenen zijn beweegroutes, beplanting en meer activiteiten het belangrijkst.

De vraag wat een goede toevoeging zou zijn qua speel-of sportvorm is door een grote groep kinderen ingevuld (533 toevoegingen) en aanzienlijk minder door jongeren (41 toevoegingen) en volwassenen (186 toevoegingen). Onder kinderen zijn het vaakst genoemd: klimmen, spelen met zand en water, springen, glijden, schommelen en fietsen/skelteren. Voor volwassenen zijn de meest genoemde toevoegingen: fitness/calisthenics, wandel- of hardlooproute en fiets- wielren- mountainbikeroute.

3.2.2.6 Verzorgers

Van de mensen vanaf 17 jaar geven 110 aan wel eens speelplekken te bezoeken als verzorger (74%). Opmerkingen over de speelplekken gaan met name over weinig aanbod en onderhoud. Een aantal keer is overlast genoemd (vernielingen, vandalisme, hangjeugd).

3.2.2.7 Aandachtspunten

Als laatste onderdeel van de vragenlijst werd gevraagd of mensen nog een aantal vragen over de (concept) aandachtspunten voor het nieuw op te stellen beleid wilden beantwoorden. 314 mensen hebben dit gedaan. De vragen gingen over onderstaande aandachtspunten.

<u>Centrale speelplekken</u>
Het belangrijkste voor centrale speelplekken zijn: spelen 0-12 jaar (26%), natuurlijke speelinrichting (16%), bankjes (9%) en een omheining (9%).

<u>Ontmoeten</u>
Ontmoeten is een behoefte voor 37% van de respondenten. 19% geeft aan dat er nu geen ontmoetingsplek is. Volgens de respondenten is voor een ontmoetingsplek met name goede speel/beweegvoorzieningen voor jong en oud (multifunctioneel en zodat leeftijden tegelijk kunnen gebruiken) en voldoende bankjes/tafeltjes belangrijk. Daarnaast is groen (schaduw) belangrijk. Een ontmoetingsplek ziet er voor verschillende leeftijden ietsjes anders uit.

<u>Participatie en betrokkenheid bewoners</u>
Bewoners willen vooral meedenken over het ontwerp (28%), niet betrokken worden (26%) of meedenken over de plannen van heel het dorp (21%).

<u>Een divers speelaanbod in elk dorp</u>
Voor een divers speelaanbod is gevraagd of er animo is naar natuurlijke speelplekken. Hiertoe is in de vragenlijst een foto getoond met een voorbeeld van een natuurlijke speelplek. De meerderheid van de respondenten, namelijk 71%, staat positief tegenover natuurlijk spelen. Nog eens 21% staat neutraal tegenover natuurlijk spelen.

<u>Vragen en opmerkingen</u>
In totaal zijn er 138 losse opmerkingen gegeven. Opmerkingen van kinderen gaan vooral over onderhoud en weinig aanbod. Vaker genoemd werd de skatewens. Ook jongeren missen aanbod, ook daar werd onder andere het skaten genoemd. Vanaf 17 jaar wordt vaak aangegeven: meer aanbod bieden (en de kleine kernen niet te vergeten), onderhoud (vernieuwing) en aanbod voor oudere leeftijd (jeu des boules en activiteiten).

3.2.3 Resultaten uit het bewonersonderzoek versus het beleid

De belangrijkste zaken die in ieder geval een plek dienen te krijgen in het speelruimtebeleid zijn:

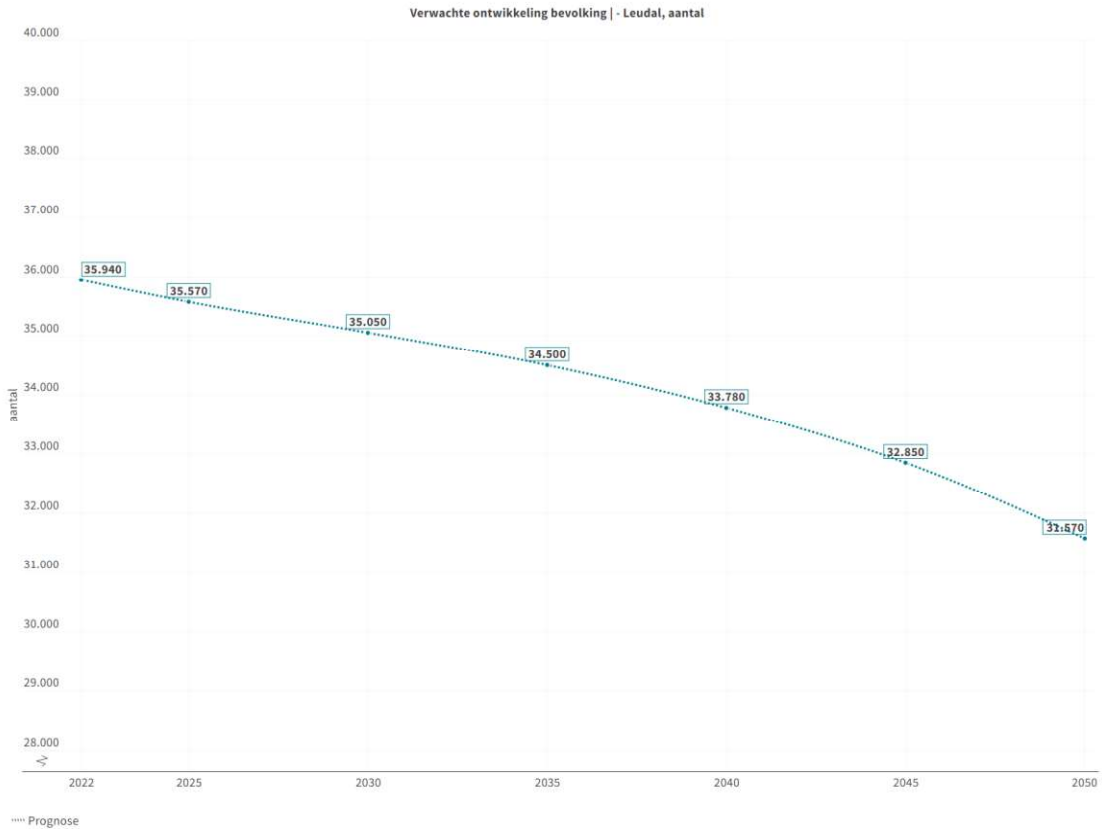
- de staat van onderhoud/vernieuwing (de staat van onderhoud is voor een groot deel te verklaren uit het feit dat toestellen niet zijn vernieuwd in afwachting van het speelruimtebeleid)
- meer beplanting, zowel als afscheiding/omheining als in het algemeen
- natuurlijke speelplekken
- ruim een kwart van de respondenten wil graag participeren in het ontwerp van de speelruimte in het eigen dorp

- ontmoeten (dit een behoefte voor ruim een derde van alle respondenten)
- meer zitplekken/bankjes
- rekening houden met beperkingen: zowel met fysieke beperkingen als met het niet tegen drukte of lawaai kunnen
- aanbod: voor kinderen en jongeren meer aanbod/variatie en een skatebaan en voor ouderen jeu de boules en activiteiten

Resultaten uit het onderzoek die buiten de scope van het speelruimtebeleid vallen, zoals aanlooproutes en fitnesstoestellen langs hardloop en wandelroutes, dienen als input voor beleidsontwikkeling op andere thema's binnen de gemeente Leudal (waaronder verkeersbeleid, natuur- en recreatiebeleid, sportbeleid).

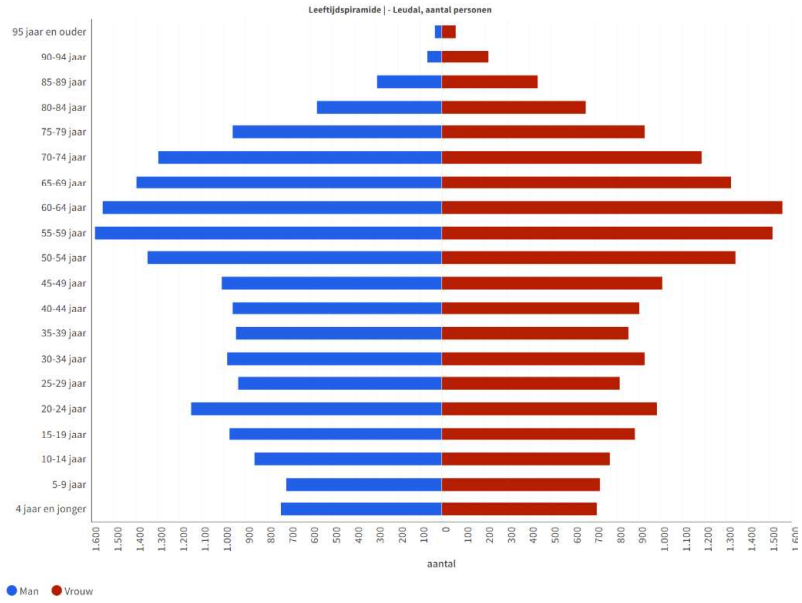
3.3. Demografische ontwikkelingen

De gemeente Leudal krijgt de komende jaren te maken met krimp. Het aantal kinderen per dorp neemt de komende jaren af. In een prognose van het CBS zal in 2025 het aantal kinderen met bijna 20% zijn afgenomen ten opzichte van 2018. Ook zal er sprake zijn van vergrijzing. Vergrijzing betekent dat extra aandacht nodig is voor voorzieningen voor ouderen.

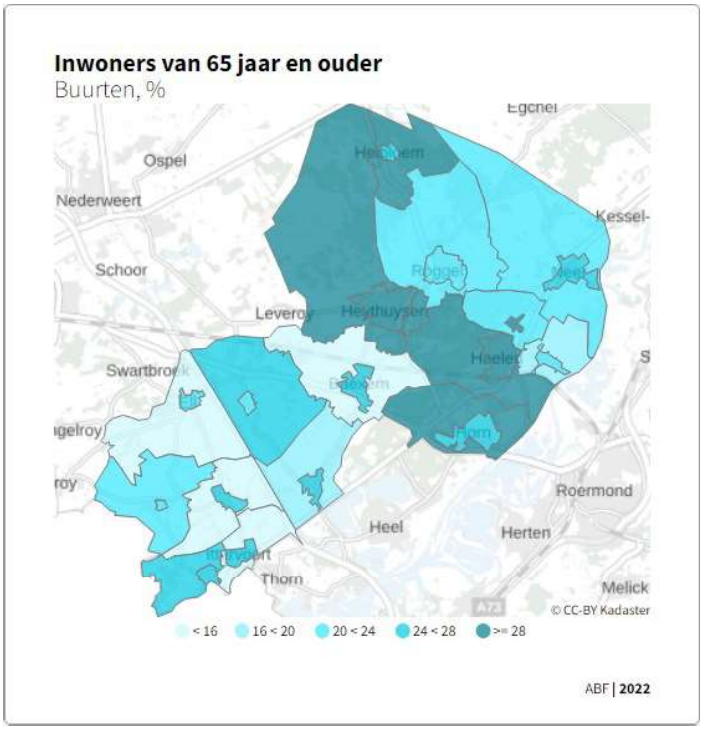

Grafiek 1: prognose bevolkingsontwikkeling gemeente Leudal 2023 – 2050

Ook zal er sprake zijn van vergrijzing. Vergrijzing betekent dat extra aandacht nodig is voor voorzieningen voor ouderen. We zien in grafiek 2 nu al dat er de groep inwoners van 55 jaar en ouder relatief groot is. Grafiek 3 geeft aan waar zich op dit moment het grootste percentage oudere bewoners bevindt.

Grafiek 2: leeftijdspiramide gemeente Leudal 2023

Grafiek 3: percentages ouderen per dorpskern

In zijn algemeenheid zal er bij het ontwikkelen van de speelruimte rekening gehouden moeten worden met de demografische ontwikkelingen. Ontwerpen en initiatieven worden het best benut als zij passen bij de demografische samenstelling in de omgeving. Een skatebaan past bijvoorbeeld niet in een sterk vergrijzende buurt. Een wipkip daarentegen wel, omdat grootouders dan op korte afstand met hun kleinkinderen naar een speelplek kunnen gaan. In een vergrijzende buurt past ook goed een jeu de boules baan. Bepaalde voorzieningen kunnen ook, met de demografische ontwikkelingen mee, verplaatsbaar zijn. Zoals bijvoorbeeld voetbalgoaltjes of een wipkip.

Voorzieningen als een skatebaan, bmx/crossbaan, basketbalveld etc. worden voornamelijk gebruikt door jongeren (12-17 jaar). Deze doelgroep verplaatst zichzelf makkelijker over grotere afstand. Daarom is de locatie voor deze voorzieningen minder afhankelijk van demografische ontwikkelingen, met uitzondering van het feit dat deze niet in een sterk vergrijzende buurt passen. Bij dergelijke voorzieningen zijn de benodigde ruimte, de bereikbaarheid en eventuele (geluids)overlast van grotere invloed.

Naast de behoefte van een dorp is het dus ook zaak om naar de demografische samenstelling van het dorp te kijken op het moment dat het ontwikkelen van de speelruimte daar gaat plaatsvinden.

Hoofdstuk 4: De speerpunten van het speelruimtebeleid

Het speelruimtebeleid bestaat uit zes speerpunten. Deze zijn vanzelfsprekend onderling met elkaar verweven. In dit hoofdstuk lichten we de zes speerpunten toe. De zes speerpunten van het speelruimtebeleid zijn:

1. Centrale speel- en ontmoetingsplekken
2. Divers sport- en speelaanbod
3. Inclusievere speelruimte
4. Vergroten betrokkenheid bewoners
5. Vergroenen van de speelruimte
6. Openbare speelplekken

4.1. Centrale speel- en ontmoetingsplekken

We streven ernaar om in elke dorpskern één centrale speelplaats te realiseren die ook fungeert als sociale ontmoetingsplaats voor de buurt. Deze centrale speelplek gaan we voorzien van een divers speelaanbod, om deze zo aantrekkelijker te maken voor een brede doelgroep. Dit betekent aanbod voor alle leeftijden, van de allerjongsten tot de ouderen. Binnen de centrale speelplek zorgen we voor zonering per leeftijdscategorie (0-4 jaar, 4-12 jaar, 12 – 17 jaar en 17+).

Om ontmoeting te faciliteren zorgen we voor voldoende zitgelegenheid en prullenbak(ken), een goede balans tussen zon en schaduw (inzetten van groen), een centrale open ligging, goed onderhoud en een prettige uitstraling.

Uit het bewonersonderzoek blijkt dat er eerder behoefte is aan meer speelplekken dan aan minder speelplekken. Alle huidige speelruimtes blijven daarom hun speelbestemming houden, zolang de inwoners daar behoefte aan hebben. Nieuwe kleine speelplekken zijn mogelijk als daar behoefte aan is. In aantallen zit hier wel een beperking aan, omdat elke extra speelplek extra capaciteit en kosten met zich meebrengt. In elk kerndorp een extra kleine speelplek betekent dat er 1 fte extra nodig is voor beheer en onderhoud.

We gaan de grote toestellen 'clusteren'
Zowel in investering als in onderhoud komt de focus op de centrale speelplekken te liggen. Zo bieden we kwaliteit in plaats van kwantiteit. Dus gaan we clusteren. Hiermee bedoelen we dat de centrale speelplek dé plek is waar de grote toestellen staan. We gaan niet meer groots investeren in de kleinere speelruimtes. Dat betekent dat, als er nu op een kleinere speelplek een groot toestel staat, dit toestel blijft staan totdat deze onveilig of versleten is. Dan wordt dit toestel verwijderd. Toestellen die nog goed zijn, behouden we. Nieuwe grote speeltoestellen worden enkel nog geplaatst in de centrale speelruimte. Een kleine voorziening kan op kleinere speelplekken prima behouden blijven.

Als een ruimte door het clusteren haar speeltoestellen kwijtraakt, richten we ruimte zo in dat er nog steeds gespeeld kan worden. In dorpskernen met goede buurtplekken is het niet nodig om de kleine speelruimte óók in te richten met speeltoestellen.

Hier kan een alternatieve inrichting van meerwaarde zijn. Denk aan een speelgrasveld, een speelpleintje, het toevoegen van natuurlijke elementen zoals een boomstam om op te klimmen/balanceren (natuurlijk spelen) of kleinere speeltoestellen gericht op het jonge kind zoals een wip(kip), schommel of glijbaan.

In zes grootste dorpen is het wenselijk om voor meerdere centrale speelplekken te kiezen. Dit betekent dat er in Heyhuysen drie centrale speelplekken kunnen zijn. Voor Haelen, Roggel, Horn, Neer en Baexem zijn twee centrale speelplekken mogelijk.

Voor de volgorde waarin wij de speelruimte in de verschillende dorpen gaan aanpakken is het voornaamste criterium de staat van onderhoud. Met andere woorden: we starten daar in dat dorp waar het onderhoudstechnisch het hardst nodig is. Een volgend criterium is of er al een goede centrale speel- en ontmoetingsplek in het dorp aanwezig is.

4.2 Divers sport- en speelaanbod

In elke dorpskern zorgen we voor voldoende variatie. Dat betekent enerzijds aanbod voor alle leeftijdscategorieën en anderzijds een divers aanbod voor de kinderen van 0 -12 jaar.

Mogelijkheden van spelen voor kinderen van 0 - 12 jaar zijn klimmen, glijden, schommelen, springen, spelen met water en zand, fietsen/skelteren, evenwicht bewaren, spelen met een bal, draaien, zwaaien, wippen, fantasiespelen (doen alsof). Het is niet nodig dat al deze vormen van spelen in de centrale speelruimte of zelfs in het dorp aanwezig zijn. Wel gaan we zorgen dat er in elk dorp voldoende diversiteit is. Is deze onvoldoende, dan pakken we dit aan bij de herinrichting. We focussen op de centrale speelplekken: daar zal de diversiteit in het speelaanbod voornamelijk liggen. Concreet betekent dit dat op elke centrale speelplek tenminste vier verschillende vormen van spelen mogelijk zijn.

Ook voor jongeren (13 – 17 jaar) en volwassenen zorgen we voor voldoende en divers aanbod. Zowel uit het onderzoek van Speelplan als uit de bewonersenquête blijkt er onder de volwassenen behoefte aan sportvoorzieningen. Sportvoorzieningen buiten de bestaande speelruimtes vallen onder het sportbeleid. Bij het inrichten van een centrale speelplek proberen we tenminste één vorm van sport of beweging te faciliteren.

Voor volwassenen kunnen, afhankelijk van de behoefte in het dorp, in de centrale speelruimte fitnesstoestellen voor buiten worden geplaatst en/of een jeu de boulesbaan worden aangelegd. De mogelijkheden voor volwassen zitten niet alleen in fysieke voorzieningen. Ontmoeting en beweging kunnen worden gecombineerd door het organiseren van activiteiten op de centrale speelplek, zoals fitness of calistenics.

Ontmoetingsplekken voor jongeren (JOP's) worden niet binnen de centrale speelruimtes gerealiseerd. Dit vanwege de behoefte van deze doelgroep zelf en vanwege eventuele overlast. Voor de JOP's wordt separaat beleid ontwikkeld. De behoefte van jongeren aan bijvoorbeeld een JOP of een skatebaan is onvoldoende

uit het onderzoek naar voren gekomen. Er hebben slechts 13 jongeren deelgenomen aan het bewonersonderzoek. Hierdoor zijn de reacties mogelijk niet representatief. Dit betekent dat een separaat onderzoek naar de behoefte van jongeren wenselijk is. Dit wordt meegenomen in het onderzoek ten behoeve van het JOP-beleid.

Uit het onderzoek van Speelplan en uit het bewonersonderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer sportvoorzieningen. Advies van Speelplan is om in elk dorp tenminste één sportvoorziening te realiseren en over de gemeente verspreid een divers aanbod van sportvoorzieningen te realiseren. Hierbij geldt dat de enkele volwaardige sportvoorzieningen de voorkeur hebben boven meerdere minimale voorzieningen. Dit valt onder het (nog te ontwikkelen) sportbeleid. Wat we wel reeds binnen het speelruimtebeleid kunnen doen, is zorgdragen voor tenminste één basissportvoorziening per dorp. Onder een basissportvoorziening verstaan we bijvoorbeeld een basketbalpaal of -veld of een trapveld. Deze voorziening wordt bij voorkeur gecombineerd met de centrale speelplek.

Kleine speelplekken kunnen bij uitstek bijdragen aan de diversiteit van het aanbod. De inrichting van een kleine speelplek is daarom flexibel. Als de speelbestemming of speelinrichting niet meer past bij de behoefte van de omwonende doelgroep, dan kan een andere bestemming of inrichting worden gevonden voor deze ruimte. Ook hier geldt dat dit binnen het budget van het dorp en de toetsingskaders moet passen.

4.3 Inclusievere speelruimte

Spelen is van levensbelang voor alle kinderen. Als kinderen de kans krijgen, spelen ze altijd en overal. En vooral: samen met andere kinderen. Voor kinderen met een beperking bijvoorbeeld is samen spelen niet altijd vanzelfsprekend. Voor kinderen met een beperking is het extra belangrijk om zich spelend te kunnen ontwikkelen, zelfvertrouwen te krijgen en vriendschappen op te bouwen met leeftijdgenootjes in de buurt. Door van jongs af aan samen te spelen, leren kinderen met èn zonder handicap dat het volstrekt vanzelfsprekend is dat iedereen gewoon meedoet. Samen spelen vormt de basis voor samen leven. Op dit moment geldt dat op 9 van de 10 speelplekken in Nederland kinderen met een handicap nog niet mee kunnen doen.

Naar schatting hebben zo'n 2,2 miljoen mensen in Nederland een beperking. Daarvan zijn er ongeveer 120.000 jonger dan 18 jaar. Bijna 60% van de kinderen heeft een verstandelijke beperking, een kwart is lichamelijk beperkt en een kwart heeft een zintuiglijke beperking. Bij circa 10% van de kinderen is sprake van een meervoudige handicap. Dit is een ruwe schatting. Precieze cijfers zijn er niet. Niet alle handicaps worden geregistreerd. Sommige kinderen hebben meerdere handicaps en er zijn kinderen die door ziekte een tijdelijke handicap hebben.

De groep die baat heeft bij toegankelijke speelruimte is natuurlijk veel groter. Alle volwassenen met een beperking moeten elkaar kunnen ontmoeten in de centrale speelruimte. En (groot)ouders met een beperking willen graag samen met hun (klein)kinderen naar de speeltuin of een speelplek in de buurt.

Bij inclusief spelen gaat het enerzijds om de technische, fysieke kant van spelen. Het speellandschap, de speeltoestellen en de speelaanleidingen. Anderzijds gaat het om

de sociale kant van spelen: de speelcultuur. De sfeer, de spelers, de omgangsvormen en het spel.

Ons uitgangspunt is dat alle kinderen in een samenspeelplek (inclusieve speelplek) moeten kunnen spelen. Dit betekent niet dat elke speelaanleiding voor elk kind toegankelijk moet zijn. Het Samenspeelfonds[6] hanteert als richtlijn dat 70% van de speelaanleidingen bereikbaar is voor iedereen en 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar is voor iedereen. Op dit moment is in de gemeente Leudal nog geen samenspeelplek: er is nog geen plek die aan de richtlijn van het Samenspeelfonds voldoet.

We gaan twee centrale speelplekken in de gemeente Leudal realiseren die aan deze richtlijn voldoet. Bij de andere centrale speelplekken wordt zoveel mogelijk naar deze richtlijn toegewerkt. De inclusieve centrale speelplekken worden gerealiseerd in Ittervoort en Haelen.

Concreet betekent dit onder meer dat we zorgen voor een goede begaanbaarheid en voldoende bewegingsvrijheid, voor afscherming en veiligheid (zie ook hoofdstuk 5, toetsingskaders). Denk bijvoorbeeld aan plaatsing van speeltoestellen op een stevige ondergrond, zodat het gemakkelijker is voor verzorgers om hun kind op en van het toestel af te helpen. Ook de speeltoestellen zelf kunnen inclusiever gemaakt worden door leuningen bij toestellen of dubbele zitjes op een wip, zodat een begeleider van een invalide kind achter het kind kan plaatsnemen. Voor kinderen die niet van het centrale pad af kunnen, kunnen op verschillende hoogtes interactieve speelelementen langs het pad worden geplaatst. Bij het ontwerp voor de inrichting van de samenspeelplek maken we gebruik van de richtlijnen en adviezen van het Samenspeelfonds en Speelbende[7].

[6] Het Samenspeelfonds is een initiatief van Jantje Beton en het Gehandicapte Kind. Het gezamenlijke doel van deze twee organisaties is dat álle kinderen, met en zonder handicap, samen kunnen buitenspelen. Om dat te bereiken streeft het Samenspeelfonds ernaar dat in elke gemeente minimaal één samenspeelplek is waar alle kinderen zich welkom voelen. Via het Samenspeelfonds kunnen stichtingen adviezen en een bijdrage krijgen voor het realiseren van een Samenspeelplek.

[7] De Speeltuinbende is een groep kinderen met en zonder beperking die speeltuinen test op toegankelijkheid. Ze geven advies om toegankelijkheid van de speeltuin te verbeteren en hebben richtlijnen opgesteld voor de inrichting van een toegankelijke speeltuin.

Met betrekking tot de speelcultuur is het van belang dat we zoveel mogelijk kinderen met een handicap betrekken bij het ontwerp van de centrale speelplek en over de speelcultuur communiceren, zodat samen spelen vanzelfsprekend wordt.

4.4 Vergroten betrokkenheid van bewoners

De gemeente Leudal streeft ernaar om burgerparticipatie te stimuleren. Dit betekent dat de inwoners in elke dorpskern kunnen participeren in het vormen van het uitvoeringsplan voor de kern waarin ze wonen. Deze vorm van participatie zorgt voor maatwerk en draagvlak in elke dorpskern. Dit gaan we doen door:

- Inwoners van een dorpskern nadrukkelijk te betrekken bij het ontwerp van de centrale speelplek. Bewoners hebben op deze wijze inspraak over de keuze van de toestellen, de plaatsing van meubilair, omheiningen etc. Deze bewonersparticipatie wordt begeleid door een externe partij. Het ontwerp moet vallen binnen de kaders van dit beleid en zal door de gemeente Leudal worden getoetst (zie hoofdstuk 5, toetsingskaders voor ontwerp);
- Per kerndorp is een budget beschikbaar voor alle speelruimte in het eigen dorp, dus zowel voor de centrale speelruimte als voor de overige speelplekken. De participatiemogelijkheid geldt namelijk ook voor speelplekken die omgevormd worden tot kleinschalige natuurspeelplaatsen (grasveld, speelbos etc.);
- Bij burgerinitiatieven om een extra speelplek te creëren die niet gepland staat, gaat de gemeente in gesprek met de betreffende inwoners. De ideeën worden getoetst bij de desbetreffende dorpsraad.

In alle gevallen geldt dat de gemeente toetst of de voorstellen passen binnen het speelruimtebeleid en de criteria en het budget voor speelruimte van het betreffende dorp. In hoofdstuk 7, de financiën, staat een nadere toelichting op de budgetten.

Samen de speelruimte ontwikkelen

4.5 (Verder) vergroenen van de speelruimte

Paragraaf 4.2 behandelde de diversiteit van het speelaanbod. Natuurlijk spelen is belangrijk voor die diversiteit. Groen-blauwe speelruimte levert bovendien een bijdrage aan de leefbaarheid en klimaatbestendigheid. Om die reden kijken we bij de herinrichting van formele speel- en sportplekken altijd naar de mogelijkheid om (extra) te vergroenen. Ook uit het bewonersonderzoek bleek de behoefte aan meer vergroening van de speelruimte.

Vergroenen geldt hier als basisprincipe bij de herinrichting van speelplekken, daarbij rekening houdend met het dagelijks beheer. Concreet betekent dat een inrichting van de speelplekken met meer beschutting, een betere afwatering en speelplekken die verkoelend effect hebben door een groene inrichting. Bij de (her)inrichting van speelplekken worden waar nodig (extra) bomen geplaatst. Hierdoor ontstaat er enerzijds beschutting (minder UV-straling en warmte op speelplek) en anderzijds hebben bomen een waterbufferend effect. Uiteraard moet bij de plaatsing van bomen rekening gehouden worden met de veiligheidseisen en beheer.

Uit het bewonersonderzoek blijkt dat 71% van de respondenten enthousiast is over (meer) natuurlijk spelen. Bij de (her)inrichting van de natuurlijke speelplekken werken we vooral met gras of losse onderdelen van natuurlijk materiaal. Te denken valt aan zand of houtsnippers. Dit om de opwarming van speelplekken (door bijvoorbeeld rubberen tegels) te verminderen.

Bij de (her)inrichting wordt tevens gebruik gemaakt van duurzaam materiaal ten aanzien van de toestellen. Ongeacht het materiaal is belangrijk dat toestellen een lange levensduur hebben van ten minste 15 jaar. Een ander belangrijk criterium is een lange gebruiksduur. Dit betekent dat toestellen door een brede doelgroep en gedurende langere periode goed benut worden. Er wordt hierbij rekening gehouden met een natuurlijk, avontuurlijke en uitdagende speelelementen ten aanzien van de doelgroep. Te denken valt aan:

- Speelbosjes
- Heuvel om overheen te rennen met hierin een (betonnen) buis om doorheen te kruipen
- Houten boomstammen op/door elkaar geplaatst
- Veel groene natuurlijke toevoegingen
- Wandelpaden van schelpen (om overheen te rennen) die kronkelend door de speelruimte heen lopen. Grote stenen om op en af te springen
- Voldoende natuurlijke verstopplekken

Ondanks het feit dat kinderen aangeven dat ze graag met water (en zand) spelen, gaan we op een natuurlijke speelplek geen waterspeelvoorziening aanleggen. Dus geen kabbelend beekje. Ook een insectenbos of blote voetenpad leggen we niet aan. Redenen hiervoor zijn onder meer de (te) hoge onderhoudskosten, het risico op blauwalg en andere bacteriën en het feit dat dergelijke speelvoorzieningen moeilijk realiseerbaar zijn.

Haler, natuurlijk spelen zonder toestellen in het groen

4.6 Openbare speelruimtes

Speelruimtes zijn zoveel mogelijk openbaar. In de eerste en veruit voornaamste plaats opdat het altijd en voor iedereen mogelijk is om te spelen en elkaar te ontmoeten. Ook voor mensen met een krappere beurs. Op de tweede plaats omdat afsluiting kosten met zich meebrengt en er dan voor zeer lange tijd iemand moet zijn die de speelplek dagelijks afsluit en opent.

Schoolpleinen kunnen ingezet worden als centrale speelplek. Voor alle nieuw te bouwen scholen geldt dat in het plan voor de nieuwe school wordt vastgelegd dat het schoolplein openbaar toegankelijk is.

Over de openbaarheid van de speelpleinen bij bestaande scholen gaan we als gemeente in gesprek met de desbetreffende scholen. Het betekent immers dat hun speelplein ook in het weekend en de vakanties openbaar toegankelijk moet zijn. Bij eventuele herinrichting moet afstemming plaatsvinden met zowel de school als de buurt. De gemeente blijft de veiligheid waarborgen voor de schoolpleinen (door middel van inspecties en onderhoud).

In de kleinere dorpen kan het schoolplein ingezet worden als alternatief voor de centrale speelplek. Deze moet dan natuurlijk wel openbaar toegankelijk zijn, ook in het weekend en tijdens de vakanties. En bij de herinrichting moet afstemming plaatsvinden met zowel de school als de buurt. De gemeente blijft de veiligheid waarborgen voor de schoolpleinen (inspecties en onderhoud).

Vanuit de gedachte dat speelruimte ook voor mensen met een krappere beurs en er altijd voldoende ruimte moet zijn om te spelen, staan we geen commercieel medegebruik van speelruimtes toe. Bovendien willen we geen oneerlijke concurrentie faciliteren. Dit betekent dat activiteiten met winstoogmerk niet zijn toegestaan. Ouders kunnen bijvoorbeeld wel een kinderfeestje houden in de openbare speelruimte en hiervoor iemand inhuren. Een bedrijf dat kinderfeestjes organiseert mag dit niet standaard in een openbare speelruimte uitvoeren. Een fysiotherapeut kan met een cliënt gebruik maken van de fitnesstoestellen voor

buiten, maar mag niet standaard zijn praktijk in de openbare speelruimte uitvoeren. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld bootcamps etc.

Hoofdstuk 5: Kaders en richtlijnen

In dit hoofdstuk behandelen we op de eerste plaats de wettelijke kaders waaraan het speelruimtebeleid dient te voldoen. Daarna volgen de toetsingskaders: de kaders en richtlijnen die voortvloeien uit onze speerpunten van beleid, waarop inrichtingsontwerpen getoetst moeten worden.

5.1 Juridische kaders voor het speelruimtebeleid

5.1.1 Landelijke wetgeving

Vergunningsplicht en Bouwtechische eisen
In de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden is bepaald voor welke activiteiten een omgevingsvergunning nodig is. Voor bouwactiviteiten geldt een ruimtelijke toets en een bouwtechnische toets. De uitzonderingen op de vergunningplicht en de bouwtechnische eisen staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

Het bouwen van een sport- of speeltoestel is, hoger dan 4 m of dat niet alleen functioneert met behulp van de zwaartekracht of de fysieke kracht van de mens is vergunningplichtig voor de bouwtechnische eisen. In alle andere gevallen is er geen omgevingsvergunning voor het bouwtechnische deel nodig. Dit staat in artikel 2.26 Bbl.

In artikel 2.29 Bbl staan de regels voor vergunningvrije speeltoestellen voor wat betreft omgevingsplanactiviteiten. Is er een vergunningsplicht nodig dan zijn ook de regels van het bestemmingsplan dat in het tijdelijk deel van het omgevingsplan is opgenomen van belang of de speeltoestellen geplaatst kunnen worden.

Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS)[8]
Van grote betekenis voor de veiligheid van speeltoestellen is het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 (WAS), waarin regels zijn opgenomen die een bepaald veiligheidsniveau bij het gebruik van speeltoestellen moet waarborgen. De voornaamste doelstelling van het WAS is het reduceren van het aantal ongelukken veroorzaakt door speeltoestellen.

In het WAS zijn verschillende eisen opgenomen waaraan je als eigenaar en beheerder van speelvoorzieningen moet voldoen. Naast de eis dat speeltoestellen moeten voldoen aan bepaalde toestel-specifieke veiligheidsnormen, moet ook zorg gedragen worden voor het bijhouden van een logboek voor elk speeltoestel en dienen er maandelijkse, halfjaarlijkse en jaarlijkse inspecties te worden gehouden.

Wettelijke aansprakelijkheid
De gemeente is als eigenaar en beheerder van speeltoestellen of van de grond in meer of mindere mate aansprakelijk voor ongevallen en schade. De Voedsel en Warenautoriteit, Keuringsdienst van Waren, is de instantie die belast is met het

[8] Voorheen werd het WAS het Besluit Veiligheid Attractie- en Speeltoestellen genoemd, welke op 26 maart 1997 van kracht is geworden

toezicht op de naleving van het WAS. Indien de speelvoorzieningen niet voldoen aan de veiligheidseisen is er sprake van een strafbaar feit.
Ook in het geval dat de gemeente eigenaar is van de grond, maar de speeltoestellen het eigendom zijn van derden (bijvoorbeeld van een speeltuin- of buurtvereniging), kan zij mede aansprakelijk gesteld worden bij ongeval of schade. In een dergelijk geval dient in het contract opgenomen te worden, dat de gemeente uitgesloten wordt van aansprakelijkheid voor ongeval of schade veroorzaakt door een speeltoestel.
De gemeentelijke Wettelijke Aansprakelijkheidsverzekering voorziet in die gevallen dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld.

5.1.2 Gemeentelijke regelgeving

Omgevingswet
Het huidige omgevingsrecht is enorm verbrokkeld en verdeeld over een groot aantal verschillende wetten en regels. Elke wet richt zich op een deelbelang, waardoor wetten elkaar soms tegenspreken en procedures vertraagd worden. De Omgevingswet gaat daarom uit van een integrale benadering, waarin de diverse belangen in onderlinge samenhang worden beschouwd.

Het gemeentelijk omgevingsplan omvat zowel het huidige bestemmingsplan als alle verordeningen die betrekking hebben op de leefomgeving, waardoor alle relevante factoren in het omgevingsplan samenkomen: ruimtelijke ordening, milieu, verkeer en vervoer, water, bouwen, natuur en cultureel erfgoed. Het omgevingsplan heeft daarmee een brede reikwijdte. Dat is het meest opvallende verschil met het bestemmingsplan. Het omgevingsplan kan regels bevatten die over alle onderdelen van de fysieke leefomgeving gaan. Het bestaande bestemmingsplan wordt dus uitgebreid met allerlei regels die nu nog in de APV of bijvoorbeeld in een kapverordening voorkomen.

In 2032 moet iedere gemeente over een omgevingsplan beschikken. Er is een overgangsfase ingesteld om overheden de gelegenheid te bieden om dit te realiseren. Dat betekent dat er tot eind 2031 sprake is van een tijdelijk en een nieuw deel van het gemeentelijk omgevingsplan.

Tijdelijk deel van het omgevingsplan
Het tijdelijk deel van het omgevingsplan bestaat uit:

a. bestaande ruimtelijke regels uit verschillende vervallen instrumenten, zoals bestemmingsplannen,
b. enkele gemeentelijke verordeningen[9] en
c. de bruidsschat. Onder de bruidsschat[10] wordt verstaan de set regels die van het rijk naar gemeenten en waterschappen verhuist[11]. De voorschriften uit het Bouwbesluit zijn opgenomen in de Bruidsschat.

[9] de archeologieverordening, de geurverordening en de verordening afvoer hemel- en grondwater (art. 4.6 Invoeringswet Omgevingswet)
[10] De Bruidsschat: 'omgevingsplanregels van rijkswege'
[11] Het rijk zorgt er met het Invoeringsbesluit voor dat de regels voor gemeenten automatisch in het tijdelijk deel van het omgevingsplan worden opgenomen..

Nieuwe deel van het omgevingsplan
Het nieuwe deel van het omgevingsplan is eerst nog leeg, met uitzondering van eventuele voorbereidingsbesluiten op basis van het overgangsrecht. De regels in het nieuwe deel komen deels tot stand door bestaande regels uit het tijdelijk deel om te zetten naar het nieuwe deel. Daarnaast neemt de gemeente in het nieuwe deel nieuwe regels op voor ruimtelijke ontwikkelingen en beleid.

5.2 Toetsingskaders voor de inrichting van speelruimtes

Maatwerk
We willen dat inwoners participeren in het ontwerp van de centrale speelruimte in ieder kerndorp. Dit leidt ertoe dat elke speelruimte uniek is. Elke speelruimte heeft bij voorkeur ook unieke elementen die de speelruimte onderscheiden van andere speelruimtes. Dat betekent dat we voor maatwerk gaan. Dat we open staan voor ideeën en daarin zoveel mogelijk vrijheid willen bieden.

Maatwerk betekent echter niet dat we alles toestaan. Het betekent wel dat we niet overal een norm voor kunnen opstellen. Soms zijn de wensen tegenstrijdig aan elkaar. Zo biedt beton bijvoorbeeld geen valdemping en laat het geen regenwater door. Het is wel rolstoelvriendelijk. Daar waar zich dillema's voordoen zal de keuze zal afhankelijk zijn van het totale ontwerp.

De speerpunten van ons speelruimtebeleid leiden tot de kaders en richtlijnen waaraan initiatieven en ontwerpen dienen te voldoen. Elk initiatief en ontwerp met betrekking tot speelruimtes dient aan deze kaders en richtlijnen te worden getoetst. Deze toetsing wordt integraal uitgevoerd door de gemeente Leudal. De kaders en richtlijnen waarop getoetst wordt, zijn:

a. Juridische kaders
b. Verkeer(sveiligheid)
c. Omheiningen
d. Beplanting
e. Speeltoestellen en meubilair
f. Ondergrond
g. Inrichting natuurlijk spelen
h. Demografische toets
i. Duurzaamheid en klimaatvriendelijkheid
j. Omgevingsdialoog
k. Commercieel medegebruik
l. Inclusiviteit
m. Mogelijkheden en ruimte voor alle leeftijden
n. Roken, alcohol en drugs

a. Juridische kaders
In alle gevallen dienen speelruimtes te voldoen aan de juridische kaders zoals beschreven in paragraaf 5.1.

b. Verkeer(sveiligheid)

Per speelruimte wordt gekeken naar de verkeersveiligheid. Zo kan de verkeers-situatie ter plekke aanleiding geven tot aanpassingen in het ontwerp van de speelruimte. Het gaat dan bijvoorbeeld om omheiningen, de locatie van de toegang(en) tot de speelruimte etc.
Aanpassingen aan de routes van en naar de speelruimte vormen géén onderdeel van het speelruimtebeleid. Als de verkeersveiligheid vraagt om aanpassingen, vormt dit input voor het verkeersbeleid.

Om het bewegen (fietsen, lopen) naar de speelruimte zoveel mogelijk te stimuleren worden geen extra parkeerplekken aangelegd nabij de speelruimtes. Een uitzondering hierop vormen parkeerplaatsen voor invaliden voor zover deze nog niet aanwezig zijn. Bij iedere centrale speelruimte kijken we of er voldoende fietsparkeerplekken aanwezig zijn.

c. Omheiningen
Speelruimtes zijn altijd openbaar. Dit houdt in dat de speelruimtes nooit volledig worden afgesloten. Wel is het zoals gezegd mogelijk dat omwille van de veiligheid een gedeeltelijke omheining wordt geplaatst. Bijvoorbeeld als de speelruimte naast een drukke verkeersader ligt. Dan kan een omheining worden geplaatst om te voorkomen dat kinderen tijdens hun spel spontaan de straat op rennen. Een poort die makkelijk te openen is voor mensen met een beperking is mogelijk. Op een poort is een slot niet toegestaan.

Omheiningen zijn er in vele variaties: schuttingen, muren, traliehekwerken, afzettingen met paaltjes en draad, heggen, struiken etc. Wordt er een omheining geplaatst, dan:
- moet deze transparant zijn
- mag deze geen risico vormen voor inwoners (dus bijvoorbeeld geen sierhekwerk met scherpe punten)
- moeten er bij grotere, centrale speelruimtes tenminste twee ingangen zijn. Dit in verband met de bereikbaarheid in geval van calamiteiten en om grote omwegen voor mindervaliden te voorkomen.

d. Beplanting
Voor alle beplanting op en rondom speelruimtes geldt dat:
- de beplanting transparant is
- er geen giftige bomen en struiken worden geplaatst
- er geen beplanting met doorns of stekels wordt toegepast
- er bij voorkeur geen fruitbomen en/of -struiken worden geplaatst i.v.m. overlast van wespen
- er zo min mogelijk allergieopwekkende beplanting wordt geplaatst
- er voldoende schaduwplekken zijn

Speelruimtes dienen bij te dragen aan klimaatadaptatie en vergroening. Bij een volledig dichte ondergrond kan regenwater niet de grond in. Daarom is een volledig dichte ondergrond over de hele speellocatie (beton, aaneengesloten bestrating) op geen enkele speelplek toegestaan. Uitzondering hierop vormen locaties waar een dergelijke ondergrond de basis vormt van de speelactiviteit (denk aan een skatebaan of een basketbalveld). Binnen de centrale speelruimtes kunnen uiteraard wel gedeeltes voorzien worden van een dichte ondergrond.

e. Speeltoestellen en meubilair
De gemeente blijft altijd verantwoordelijk voor eventuele risico's bij spelen op toestellen in de openbare ruimte. Speeltoestellen en meubilair dienen bovendien duurzaam en onderhoudsvriendelijk te zijn.

Dit betekent dat:
- enkel toestellen worden geplaatst met een erkend keurmerk, zoals bijvoorbeeld Tüv
- enkel toestellen worden geplaatst die geleverd kunnen worden door een leverancier met wie de gemeente Leudal een overeenkomst heeft (aanbesteding). Dit onder meer vanwege de beschikbaarheid van onderdelen voor het onderhoud van de toestellen.
- Wanneer een toestel afgekeurd wordt omdat deze niet meer aan de eisen voldoet, wordt deze verwijderd
- Het voor inwoners niet is toegestaan om zonder overleg met de gemeente losse toestellen te plaatsen in of op gemeentegrond. Wanneer de gemeente losse toestellen in of op gemeentegrond constateert, zal een brief worden gestuurd naar de buurtbewoners met het verzoek het toestel te verwijderen. Mocht hier geen respons op komen, verwijdert de gemeente het toestel na vier weken
- Toestellen in principe niet worden herplaatst. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken, als het om een relatief nieuw toestel gaat dat in een andere speeltuin herplaatst wordt. Herplaatsing kan alleen als:
    - Het toestel voldoet aan de technische keuringseisen
    - Het toestel een geldig certificaat heeft
    - Het keurmerk van de leverancier zichtbaar aanwezig is op het toestel
    - Het toestel niet ouder is dan drie jaar

Binnen de categorie 'meubilair' is er speciale aandacht voor de zitplekken: bankjes of picknicksets. Er moeten in elke centrale speelruimte voldoende zitplekken zijn om ontmoeting mogelijk te maken. Er moeten in ieder geval zitplekken zijn die zo gepositioneerd zijn dat (groot)ouders/verzorgers goed toezicht kunnen houden op de spelende kinderen. Bovendien moeten er voldoende schaduwplekken zijn. Bij picknickplekken moet ook een rolstoel kunnen aanschuiven. Er moeten bankjes zijn met leuningen, waarop kinderen en volwassenen met een handicap makkelijker steun vinden als ze willen uitrusten.

Voldoende prullenbakken worden geplaatst conform de bestaande richtlijnen hiervoor.

De gemeente heeft het recht om toestellen te verwijderen indien:
1. De speelruimte opgeheven wordt
2. Losse toestellen in of op gemeentegrond geplaatst zijn zonder overleg met de gemeente
3. Uit inspectie blijkt dat een toestel niet meer voldoet aan de veiligheidseisen
4. Toestellen niet meer voldoen aan de behoefte van de omwonenden

f. Ondergrond
De keuze van de ondergrond is afhankelijk van de inrichting. Er zijn verplichtingen ten aanzien van de valdempende werking bij toestellen van verschillende hoogtes. Aan deze eisen moet in ieder geval worden voldaan.

Bij de ondergrond is er de keuze uit verschillende materialen, die elk hun voor- en nadelen hebben. De meest voorkomende materialen zijn:

a) Gras en kunstgras
b) Boomschors en andere natuurlijke materialen (perzikpitten, houtsnippers)
c) (Val)zand
d) Rubberen tegels en gietrubber
e) Bestrating/beton

a) Gras

Gras biedt voldoende valdemping bij een beperkte valhoogte (maximaal 1 meter). Gras heeft als voordeel dat het natuurlijk is. Gras zal gemaaid moeten worden en regelmatig bijgezaaid moeten worden. Dit betekent meer onderhoud. Het risico is ook dat het gras op een gegeven moment niet meer goed doorkomt en het een harde zandgrond wordt.
Kunstgras is onderhoudsvriendelijk maar heeft geen valdempende eigenschappen en zal, als er toestellen met een grotere valhoogte geplaatst worden, gecombineerd moeten worden met een valdempende ondergrond.
Bij de valhoogte van een (nest)schommel is de valhoogte beduidend groter dan de hoogte waarop de schommel zelf hangt. Onder een schommel is (kunst)gras daarom niet veilig.
Tussen gras en een valondergrond dienen altijd opsluitbanden te worden geplaatst.

b) Boomschors

Boomschors en andere natuurlijke valdempende ondergronden bieden een goede demping bij vallen. Dit geldt alleen als de laag boomschors dik genoeg is. Bij een valhoogte van twee meter is een laag boomschors van minimaal 30 centimeter noodzakelijk en bij een valhoogte van drie meter is 40 centimeter noodzakelijk. Nadeel van boomschors is dat het weggespeeld wordt en dat er schimmelvorming kan optreden. Houtsnippers worden gemaakt van houtafval en dragen daarmee bij aan duurzaamheid.

c) (Val)zand

(Val)zand biedt een goede dempende werking bij vallen. Ook bij (val)zand is de minimale dikte van de laag 30 centimeter. Niet elk zand is geschikt als valdempende ondergrond. Er is speciaal valzand nodig. Dit is relatief goedkoop. Voor kinderen heeft een extra speelwaarde. Voor katten helaas ook, zij willen nog wel eens hun behoefte in doen. Nadelen zijn dat het zand ook op en tussen de speeltoestellen komt, waardoor toestellen sneller kunnen slijten.

d) Rubber tegels en gietrubber

Rubber tegels vormen de meest veilige ondergrond omdat ze uitstekende schokabsorberende eigenschappen hebben. Bovendien vergen ze vrijwel geen onderhoud. Ze gaan lang mee en als ze toch vervangen moeten worden, gaat dit eenvoudig. Daarbij dragen ze bij aan duurzaamheid, omdat ze veelal gemaakt worden van gerecyclede autobanden (een afvalstof). Bij een valhoogte van drie meter volstaat een tegeldikte van 10 centimeter.
Nadeel is dat rubber tegels relatief duur zijn, verhoudingsgewijs het meeste onderhoud nodig hebben en dit onderhoud zeer arbeidsintensief is. De onkruid-

beheersing bij deze ondergrond is het intensiefste omdat hier niet met elk onkruid-bestrijdingsmiddel gewerkt kan worden, waardoor er vaak voor handwerk gekozen wordt.

Het gegoten rubber is daarin tegen een betere keuze: hier is vrijwel geen onkruidbeheersing bij nodig. Gietrubber heeft dezelfde eigenschappen en ziet er strak en naadloos uit. Ook kunnen kleuren of figuren worden toegepast voor een vrolijke uitstraling. Bovendien kan gietrubber op alle ondergronden worden aange-bracht (ook op bijvoorbeeld een speelheuvel). Het is het erg rolstoelvriendelijk. Gietrubber is echter duurder in aanleg dan rubber tegels.

e) Bestrating/beton

Bestrating/stenen/beton bieden geen dempende werking bij vallen. Ook laat het geen regenwater door en is daarom niet klimaatvriendelijk. Het is wel rolstoelvriendelijk.

g. Inrichting natuurlijk spelen

Omdat we het spelen met grote toestellen concentreren in de centrale speelruimtes, zullen op den duur op kleinere speellocaties de grote toestellen verdwijnen. Kleine speeltoestellen (zoals een wipkip) zijn nog wel mogelijk. Deze locaties behouden wel hun speelbestemming. Op deze locaties zal veelal 'natuurlijk spelen' ontstaan als vervanging van de grote toestellen.

Bij 'natuurlijk spelen' spelen kinderen met materialen uit de natuur, zoals bijvoorbeeld zand, takken, kiezels, beplanting, grote keien, boomstronken etc. Natuurlijk spelen levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van creativiteit, fantasie en vindingrijkheid. Kinderen bewegen meer in een natuurlijke omgeving, ervaren meer gevoel van vrijheid, hebben meer kans om avonturen te bleven en ontwikkelen meer vermogen om nieuwe dingen te ontdekken. Omdat kinderen zelf het spel creëren, raken ze minder snel verveeld (hierdoor is er zelfs minder kans op pesten en ander ongewenst gedrag!).

Op locaties waar gekozen is voor natuurlijk spelen worden enkel natuurlijke materialen toegepast. Dit geldt voor zowel de ondergrond als voor de toestellen.

h. Demografische toets

Ontwerpen en initiatieven moeten bij de demografische ontwikkelingen in de omgeving passen. Dit betekent dat duidelijk in beeld moet zijn wat de omvang van de doelgroep is. Hiermee zorgen we ervoor dat de voorzieningen ook daadwerkelijk benut worden. Een skatebaan past bijvoorbeeld niet in een sterk vergrijsde of vergrijzende buurt. Een wipkip past daarentegen wel in diezelfde buurt, omdat grootouders dan op korte afstand met hun kleinkinderen naar een speelplek kunnen gaan. In deze buurt past, indien er behoefte aan is, bijvoorbeeld ook een jeu de boules baan.

Dit betekent dat bepaalde voorzieningen met de demografische ontwikkelingen mee verplaatsbaar kunnen zijn. Zoals bijvoorbeeld een wip of wipkip, voetbalgoaltjes of een jeu de boulesbaan. Het gaat dan altijd om kleinere voorzieningen.

Voorzieningen als een skatebaan, bmx/crossbaan, basketbalveld etc. worden voornamelijk gebruikt door oudere jeugd. Omdat de doelgroep zichzelf makkelijker over grotere afstand verplaatst, is de locatie minder afhankelijk van demografische ontwikkelingen. Bij dergelijke voorzieningen zijn de benodigde ruimte en eventuele (geluids)overlast van grotere invloed. De demografische ontwikkelingen zijn daarom bij deze voorzieningen niet doorslaggevend.

Naast de omvang van de doelgroep is de behoefte van de buurt aan een bepaald toestel of een voorziening doorslaggevend voor de plaatsing of aanleg ervan.

i. Duurzaamheid en klimaatvriendelijkheid
Op openbare speelplekken liggen veel kansen om buurten en wijken klimaatbestendiger te maken. Deze ruimtes lenen zich bij uitstek om wateroverlast en hittestress in wijken tegen te gaan. Door vergroening en waterberging. Door voldoende (grote) bomen en struiken te plaatsen voor de nodige schaduw, waardoor speelplekken ook in hartje zomer bespeelbaar blijven. Horen, zien, ruiken, voelen: groen is leerzaam en leuk! Niet 'proeven', want we kiezen ervoor om geen fruitbomen of -struiken te plaatsen i.v.m. wespen.
We willen enkel van materialen en toestellen met een lange levensduur en gebruiksduur. Hergebruik en hernieuwbare materialen hebben de voorkeur.

j. Omgevingsdialoog
Bij elk ontwerp of initiatief moet de omgevingsdialoog zijn gevoerd. Dit houdt kortweg in dat de omgeving tijdig op de hoogte wordt gesteld van de voornemens, zodat de omwonenden mee kunnen denke en wensen en bezwaren kenbaar kunnen maken. Bij het ontwerp of initiatief kan dan al in een vroeg stadium rekening worden gehouden met de ideeën en wensen van de omgeving. De initiatiefnemer is niet verplicht om met de/alle ideeën en wensen van de omgeving rekening te houden. Echter: wanneer dit wel gebeurt, wordt de kans op ellenlange juridische (beroeps)procedures aanmerkelijk kleiner en het draagvlak groter. De wijze waarop de omgevingsdialoog wordt gevoerd staat de initiatiefnemer(s) in principe vrij, op voorwaarde dat deze dusdanig wordt gevoerd dat de uitkomst voldoet aan de beleidsmatige en juridische kaders van de gemeente Leudal.

k. Commercieel medegebruik
Activiteiten met winstoogmerk niet zijn toegestaan. Ouders kunnen wel een kinderfeestje houden in de openbare speelruimte en hiervoor iemand inhuren. Een bedrijf dat kinderfeestjes organiseert mag dit niet standaard in een speelruimte uitvoeren. Een fysiotherapeut kan met een cliënt gebruik maken van de fitnesstoestellen voor buiten, maar mag niet standaard zijn praktijk in de openbare speelruimte uitvoeren. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld bootcamps etc.
Dit vanuit de gedachte dat:
- de speelruimtes openbaar toegankelijk zijn, ook voor mensen met een krappere beurs
- er altijd voldoende ruimte is voor de kinderen om te spelen
- we geen oneerlijke concurrentie willen faciliteren.

l. Inclusiviteit
Bij de inrichting van de speelruimte wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de adviezen van de Speeltuinbende en het Samenspeelfonds. Zij hebben praktische tips en richtlijnen opgesteld om een speeltuin te creëren die voor iedereen leuk is.

Om te zorgen dat een speelruimte inclusief is, moet er een centraal pad zijn. Dat pad moet een minimale breedte hebben van 1,2m. Een versmalling van 0,9m mag, zolang de versmalling niet langer is dan 1,2m. Het pad moet vlak zijn, oneffenheden zijn maximaal 2 cm hoog. De rand van het centrale pad moet voelbaar zijn door een voelbare andere ondergrond ernaast, zodat visueel beperkte kinderen gemakkelijk het centrale pad kunnen volgen.

Speeltoestellen dienen op een stevige ondergrond te staan, zodat het gemakkelijker is voor verzorgers om hun kind op en van het toestel af te helpen. De speeltoestellen zelf moeten voorzien zijn van leuningen, zoals rugleuningen bij een wip of schommel. Bij een glijbaan gaat het dan om een leuning naast de trap. Een inclusieve wip heeft aan beide zijden twee zitjes. Hierdoor kan een begeleider van een invalide kind achter het kind plaatsnemen.

Voor kinderen die niet van het centrale pad af kunnen, moeten op verschillende hoogtes interactieve speelelementen langs het pad worden geplaatst.

Voor de volledige richtlijnen: htttp://samenspeelnetwerk/richtlijnen.

m. *Mogelijkheden en ruimte voor alle leeftijden*
Binnen de centrale speelruimtes wordt duidelijk onderscheid gemaakt in de ruimte voor de verschillende leeftijdscategorieën (zonering). Dit betekent dat er delen in de ruimte zijn waar de toestellen voor de jongere kinderen zijn, waar de toestellen voor de iets oudere kinderen en waar die voor volwassenen zijn. Dit opdat er voor elke leeftijdscategorie voldoende ruimte en veiligheid wordt gerealiseerd. JOP's worden niet binnen de centrale speelruimtes gerealiseerd.

n. Roken, alcohol- en drugsgebruik
In alle speelruimte van de gemeente Leudal geldt dat geen enkele vorm van roken, alcohol- en drugsgebruik is toegestaan. Dit betekent dat ook bijvoorbeeld vapen niet is toegestaan in de speelruimte. Er worden daarom geen voorzieningen voor middelengebruik (zoals bijvoorbeeld asbakken of -tegels) geplaatst.

o. Onderhoudskosten
Er worden alleen toestellen en ondergronden aangelegd die verhoudingsgewijs redelijke onderhoudskosten met zich meebrengen.

5.3 Richtlijn omgaan met verzoeken van inwoners

Regelmatig ontvangt de gemeente kleine verzoeken van inwoners. Het gaat dan om het plaatsen van bijvoorbeeld twee voetbalgoaltjes of een klein toestel. Dergelijke verzoeken kunnen gehonoreerd worden, op voorwaarde dat de dorpsvertegenwoordiging (dorpsraad) hiermee akkoord gaat. De kosten die dergelijke verzoeken met zich meebrengen komen immers ten laste van het totale budget voor speelruimte-inrichting in het betreffende dorp. De plaatsing van dergelijke toestellen of

speelaanleidingen gebeurt vervolgens door de gemeente Leudal zodra daar tijd en capaciteit voor is.

Hoofdstuk 6: Uitvoeringsprogramma

We starten met het ontwikkelen van de ontwerpen in enkele dorpskernen. Per jaar pakken we maximaal drie dorpskernen aan. Dit in verband met de uitvoerbaarheid (onder andere de capaciteit bij de afdeling ruimte). Voor de volgorde waarin de dorpskernen aan bod komen, is de staat van onderhoud van huidige speelruimte leidend. Op basis daarvan is in samenspraak met onderhoud en beheer een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit is opgenomen in onderstaande planning.

Omdat uit het onderzoek van Speelplan is gebleken dat in Haelen nog geen goede grotere speelvoorziening aanwezig is, willen we Haelen prioriteren in het uitvoeringsprogramma. In alle speelruimtes gaan we voor zoveel mogelijk inclusiviteit. Tenminste één dorp krijgt een volledig inclusieve speelruimte (norm Samenspeelfonds: 70% van de speelaanleidingen bereikbaar voor iedereen en 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar is voor iedereen). Ook het dorp waar deze volledig inclusieve speelruimte komt, wordt geprioriteerd.

Het ontwikkelen van de plannen gaan we laten begeleiden door een externe partij. Gezien de grootte van de opdracht is aanbesteding noodzakelijk. Om vertraging te voorkomen kan gestart worden met een kleine opdracht aan bureau Speelplan om in een eerste dorpskern aan de slag te gaan met het begeleiden van het dorp bij het ontwerp van de speelruimte. Zo wordt in ieder geval al een start gemaakt.

Vanwege uniformiteit en onderhoudsgemak dienen toestellen bij één leverancier te worden afgenomen. Ook hier zal aanbesteding noodzakelijk zijn.

De laatste jaren is minder onderhoud, inspectie en beheer noodzakelijk geweest. Dit omdat een deel van de toestellen zodanig verouderd was, dat ze om veiligheidsredenen is verwijderd. De investeringen in speelruimte betekenen meer toestellen dan er nu aanwezig zijn. Voor het onderhoud en beheer is daarom 1 fte extra nodig. Deze extra fte voor onderhoud en beheer moet nog geworven worden.

Wat	Wie	Wanneer (start)
Aanbesteding begeleiding ontwerp per dorpskern	Afdeling ruimte i.s.m. afdeling samenleving	Q1 2024
Opdracht verlening aan Bureau Speelplan begeleiding Ittervoort	Afdeling samenleving	Q1 2024
Start begeleiding Ittervoort	Bureau Speelplan	Q1 2024
Aanbesteding speeltoestellen	Afdeling ruimte	Q1 2024
Aantrekken medewerker onderhoud en inspectie	Afdeling ruimte i.s.m. P&O	
Start begeleiding Haelen	Adviesbureau[12]	Q2 2024
Start begeleiding Horn	Adviesbureau	Q3 2024
Start begeleiding Neer	Adviesbureau	Q1 2025
Start begeleiding Baexem	Adviesbureau	Q2 2025
Start begeleiding Ell	Adviesbureau	Q3 2025
Start begeleiding Nunhem	Adviesbureau	Q1 2026
Start begeleiding Heythuysen	Adviesbureau	Q2 2026
Start begeleiding Haler	Adviesbureau	Q1 2027
Start begeleiding Buggenum	Adviesbureau	Q2 2027
Start begeleiding Grathem	Adviesbureau	Q1 2028
Start begeleiding Kelper-Oler	Adviesbureau	Q2 2028
Start begeleiding Hunsel	Adviesbureau	Q3 2038
Start begeleiding Roggel	Adviesbureau	Q1 2029
Start begeleiding Heibloem	Adviesbureau	Q2 2029
Start begeleiding Neeritter	Adviesbureau	Q3 2029
Tussentijdse evaluatie speelruimtebeleid	Afdeling samenleving (i.s.m. afdeling ruimte)	Q2/3 2025

Tabel 4: Planning uitvoering speelruimtebeleid

[12] Overal waar in deze planning 'Adviesbureau' staat, wordt bedoeld het bureau dat de opdracht voor de begeleiding van het ontwerp van de speelruimte gegund heeft gekregen na aanbesteding

Hoofdstuk 7: Financiën

Voor de komende 10 jaar, met ingang van 2024, is een totaalbudget van 3 miljoen euro begroot. Dit bedrag is volledig bestemd voor investering en vervanging, niet voor onderhoud en beheer. Voor beheer en onderhoud staat een structureel bedrag ad € 60.000,- op de begroting. Doordat we gefaseerd te werk gaan, wordt het budget ook gefaseerd besteed. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht om subsidie te krijgen, zoals bijvoorbeeld voor inclusie.

Drie miljoen euro lijkt voor investering in de speelruimte en vervanging van toestellen mogelijk veel. Voor de beeldvorming volgen hieronder enkele toestellen en hun bedragen (exclusief btw). Voor € 800,- koop je een 'laadpaal' en voor €2.800,- een stalen fitnesstoestel voor buiten. Iets grotere toestellen zitten al gauw tussen de €20.000,- en €50.000,-. Echt grote toestellen variëren in prijs tot wel €350.000,-. Daarnaast zijn er de kosten voor de ondergrond, beplanting, meubilair zoals een picknicktafel/bank en prullenbakken.

Verdeling financiële middelen
Voor elke dorpskern hebben we budget. Dit budget is bedoeld voor de totale speelruimte in een dorpskern. Dus zowel voor de centrale speelplek als voor eventuele aanpassingen in de kleinere speelruimtes (bijvoorbeeld voor een wipkip of wip of natuurlijk spelen).

We gaan bewust voor een *richtlijn* en leggen geen exacte bedragen vast. Dit opdat we dan goed kunnen inspelen op de actuele plaatselijke situatie. Zo geldt dat in dorpskernen waar een tweede of zelfs derde centrale speelruimte wordt gerealiseerd, naar verwachting extra financiële middelen noodzakelijk zijn. Dit geldt ook voor de twee dorpskernen waar de inclusieve speelruimte wordt gerealiseerd. Daarnaast zijn er dorpskernen waar al redelijk goede voorzieningen liggen en

dorpskernen waar veel moet gebeuren. Bovendien kan het zijn dat we gebruik kunnen maken van subsidieregelingen.

Als *richtlijn* voor de hoogte van het budget per dorpskern gaan we uit van een basisbedrag per dorpskern van € 110.000,-. Voor 16 dorpskernen betekent dit een totaal van €1.760.000,-. Aan dit basisbedrag wordt per dorpskern een bedrag per inwoner van € 20,- toegevoegd[13]. Het totaalbedrag uitgaande van deze richtlijn is dan €2.482.720,-. Dit betekent dat er ruim een half miljoen euro resteert voor extra investeringen voor de dorpen waar dit nodig is en voor de begeleiding van de dorpen. Voor de uitbesteding van de begeleiding van de inwonersparticipatie bij het ontwerp rekenen we op circa €3.500,- tot €4.000,- per dorpskern.

Dorpskern	Basisbedrag	Aantal inwoners	Bedrag op basis van inwoneraantal	Totaal bedrag
Heythuysen	110.000	6625	132.500	242.500
Haelen	110.000	4415	88.300	198.300
Roggel	110.000	4285	85.700	195.700
Horn	110.000	3775	75.500	185.500
Neer	110.000	3350	67.000	177.000
Baexem	110.000	2650	53.000	163.000
Ittervoort	110.000	1675	33.500	143.500
Grathem	110.000	1650	33.000	143.000
Ell	110.000	1470	29.400	139.400
Neeritter	110.000	1250	25.000	135.000
Kelper-Oler	110.000	1185	23.700	133.700
Hunsel	110.000	965	19.300	129.300
Buggenum	110.000	945	18.900	128.900
Heibloem	110.000	745	14.900	124.900
Nunhem	110.000	656	13.120	123.120
Haler	110.000	495	9.900	119.900
Totalen	**1.760.000**	**36.136**	**722.720**	**2.482720**

Tabel 5: Overzicht verdeling budgetten per dorpskern

[13] *inwonersaantallen peiljaar 2023*

Bijlage 1: Raadsmotie speelruimte november 2021

Motie begroting – middelen voor het vernieuwen van speelplekken en speeltuinenbeleid 2023

De raad van de gemeente Leudal bijeen op dinsdag 8 november 2022,

Constaterende dat:

- Er op dit moment gevallen in de gemeente Leudal zijn waarbij eer geen geld beschikbaar is voor het vernieuwen van speelplekken
- Als er geen geld voor het vernieuwen van speelplekken beschikbaar is, er speeltoestellen worden afgebroken
- Er op dit moment geen actueel speeltuinenbeleid is in de gemeente Leudal
- De gemeenteraad van Leudal vorig jaar bij de begroting € 50.000,- beschikbaar heeft gesteld voor het opstellen van een speeltuinenbeleid in 2022
- Het college heeft aangegeven in het jaar 2022 geen speeltuinenbeleid te kunnen opstellen

Overwegende dat:

- De gemeenteraad van Leudal speelplekken een belangrijk onderdeel vindt in de leefbaarheid van onze dorpen
- Het niet zo kan zijn, dat als er geen geld is voor het vernieuwen van speelplekken, dat deze weggehaald moeten worden zonder dat vervanging mogelijk is

Roept het college op om:

1. bij die speelplekken waar de nood hoog is als gevolg van achterstallig onderhoud dit onderhoud spoedig nog in het eerste kwartaal van 2023 uit te voeren.
2. speeltoestellen die als gevolg van achterstallig onderhoud zijn verwijderd geheel te vernieuwen en te onderzoeken waar nieuwe speelplekken gewenst zijn.
3. In 2023 ten behoeve van 1 en 2 beleid te ontwikkelen en ten behoeve daarvan in de begroting budget in te ruimen.
4. Bij het te ontwikkelen beleid voor speelplekken rekening te houden met een ontmoetingsfunctie voor alle inwoners.

D66 Leudal
Samen Verder
CDA Leudal

Versie 3 van 8nov22

Bijlage 2 Overzicht huidige speelruimtes gemeente Leudal

Locatiesoort	Locatienaam	Straat	Plaats
Trapveld		Beltmolenstraat	Roggel
Speelterrein		Berkenlaan	Roggel
Combi Sportterrein		Helmesplein	Roggel
Speel/Sportterrein		Jan Mennenstraat	Roggel
Speelterrein		Meidoornlaan	Roggel
Schoolterrein		Pastoor Hanraetsstraat	Roggel
Speelterrein		Pasveldweg	Roggel
Speelterrein		Schrijnwerkersstraat	Roggel
Speel/Sportterrein		Schuttersveld	Roggel
Speelterrein		Karel Simmelinkstraat	Nunhem
Speelterrein		Lambertusstraat	Neeritter
Speelterrein		Meierplein	Neeritter
Speel/Sportterrein		Op Den Heuvel	Neeritter
Speelterrein		Dries	Neer
Speel/Sportterrein		Hammermolen	Neer
Speelterrein	't (k)uleköpke	Ulensvaaren	Neer
Speelterrein		Wijnbeekstraat	Neer
Speelterrein		Limburgstraat	Kelpen-Oler
Speel/Sportterrein		Dahliastraat	Ittervoort
Speelterrein		Eindstraat	Ittervoort
Trapveld		Ericastraat	Ittervoort
Trapveld		Platanenweg	Ittervoort
Speel/Sportterrein		Jasperstraat	Hunsel
Speelterrein		Nuienplein	Hunsel
Speelterrein		Olmenstraat	Hunsel
Speelterrein		Bosscher ven	Horn
Speelterrein		Burgemeester Magnéestraat	Horn
Speel/Sportterrein		Land van Eijckstraat	Horn
Speel/Sportterrein		De Zwong	Heythuysen
Speelterrein		Graaf van Loonlaan	Heythuysen
Basketbalterrein		Graaf van Loonlaan Bask	Heythuysen
Speelterrein		In het Tienerdal	Heythuysen
Speelterrein		Molenaarslaan	Heythuysen
Speel/Sportterrein		Schoolstraat	Heythuysen
Speelterrein		St. Antoniusstraat	Heythuysen
Speel/Sportterrein		Tuulshoek	Heythuysen
Speelterrein		Zadelmakerslaan	Heythuysen
Speelterrein	BS De Heihorst	Pater van Donstraat	Heibloem
Speelterrein		Sint Isodoorstraat	Heibloem
Speel/Sportterrein		Fazantenstraat	Haler
Speel/Sportterrein		Bosrand	Haelen
Speel/Sportterrein		In de Bremmen	Haelen

Speelterrein	Kloosterveld	Haelen
Speelterrein	Leemkuilen	Haelen
Speelterrein	Op den Toum	Haelen
Speelterrein	Strikkenhof	Haelen
Speelterrein	Van Den Boetzelaarstraat	Haelen
Speel/Sportterrein	Veldrand	Haelen
Trapveld	Clausstraat	Grathem
Speel/Sportterrein	Frisostraat	Grathem
Speelterrein	Notaris Philipp Houbenstraat	Grathem
Speel/Sportterrein	Prinses Beatrixstraat	Grathem
Skateterrein	Sportlaan	Grathem
Speelterrein	De Groos	Ell
Speel/Sportterrein	Kunnenbeemd	Ell
Speelterrein	Molenveldweg	Ell
Speelterrein	Dorpsstraat	Buggenum
Speelterrein	Baron de la Marckstraat	Baexem
Speelterrein	Bormanshof	Baexem
Speelterrein	Herenhof	Baexem
Speelterrein	Kapittelstraat	Baexem
Speelterrein	Kwartierstraat	Baexem
Speel/Sportterrein	Molenveldstraat	Baexem
Speel/Sportterrein	Sint Janstraat	Baexem

Bijlage 3: Tabellen resultaten bewonersonderzoek

Herkomst respondenten

Dorp	Aantal respondenten	percentage
Baexem	67	11
Buggenum	14	2
Ell	19	3
Grathem	21	3
Haelen	48	8
Haler	6	1
Heibloem	35	6
Heinsberg	1	0
Heythuysen	65	11
Horn	52	9
Hunsel	24	4
Ittervoort	28	5
Kelpen-Oler	16	3
Neer	58	10
Neeritter	42	7
Nunhem	9	1
Roggel	70	12
	603	

Deelnemers met beperking

	Leeftijdsgroep			
Beperking	0-12	13-16	17+	Totaal
Ja	13	0	24	37
Nee	291	13	259	563

Heb je behoefte aan een plek waar je andere mensen kunt ontmoeten?

Geen keuze	151	48%
Ja, maar er is al een goede plek om dat te doen	57	18%
Ja, en zo'n plek is er nu niet	59	19%
Nee	45	14%
	312	

Favoriete type buitenlocatie

Locatie	Leeftijdscategorie						Totaal
	0-12		13-17		17+		
In de natuur of op een grasveld	57	12%	4	17	106	35	167
Op het schoolplein	23	5%	1	4	0	0	24
Op speelplekken met toestellen	221	45%	3	13	0	0	224
Op speelplekken met toestellen	44	9%	8	33	20	7	72
Op straat of op een pleintje	32	7%	2	8%	28	9	62
In de tuin	101	21%	1	4%	30	10%	132
Bij een sportvereniging	13	3%	4	17	49	16	66
Op de sportschool	0	0%	0	0	35	12	35
Bij openbare fitnesstoestellen	0	0%	0	0	30	10	30
Ik sport niet buiten	0	0%	0	0	1	0	1
Anders, namelijk	0	0%	0	0	2	1	6
		494		24		301	819

Wat vindt jij het belangrijkste voor een centrale speelplek? Kies drie dingen die jij het belangrijkste vindt

Spelen voor 0-12 jaar	244	**26%**
Sporten voor kinderen	85	9%
Sportaanbod voor volwassenen	53	6%
Bankjes om te zitten	86	**9%**
Afgesloten met hek of haag	89	**9%**
Verlichting zodat er ook 's-avonds gespeeld en gesport kan worden	47	5%
Beschutting van groen (bomen en struiken)	63	7%
Vrije ruimte om zelf spel te bedenken en te bewegen	36	4%
Natuurlijke elementen om mee te spelen (zand, gras, heuvels, klimbomen, stapstammen en paaltjes)	149	**16%**
Goed toegankelijke paden	14	1%
Een veilige route zodat kind zelf naar de plek toe kan	80	8%
	946	

Zijn er genoeg plekken?

	0-12	13-16	17+	Totaal	
Ja, er zijn genoeg speelplekken	31	2	13	46	20%
Ja, er zijn genoeg speelplekken, maar de speelplekken zijn niet leuk	64	1	15	80	35%
Nee, er zijn niet genoeg speelplekken	63	3	37	103	45%
				229	

Wil je dat er meer natuurlijke speelplekken komen in jouw dorp?

Ja	201	**66%**
Nee	24	8%
Maakt mij niet uit	63	**21%**
Ja, en ik heb ideeën	15	5%
	303	

Op welke manier wil je betrokken zijn bij de speelruimte? Kies maximaal drie opties

Meedenken over de plannen voor heel het dorp	98	**21%**
Meedenken over het ontwerp van een speelplek in de buurt	128	**28%**
Kleine onderhoudswerkzaamheden, zoals afval rapen en toestellen schoonmaken	57	13%
Groen op speelplekken onderhouden	16	4%
Helpen bij de aanleg	39	9%
Ik wil niet betrokken worden bij de speelruimte	118	**26%**
	456	

Hoe kunnen we buitenspelen leuker maken? Kies 2 opties

	Leeftijdscategorie			Totaal	
	0-12	12-17	17+		
Een grotere speelplek maken waar ik samen kan spelen met andere kinderen	**30**	1	-	31	6%
Nieuwe speeltoestellen plaatsen die beter bij mijn leeftijd passen	**105**	1	-	106	**21%**
Andere dingen om mee te spelen, zoals takken en verstopbosjes	**41**	1	-	42	8%
De speel- of sportplekken veiliger maken	18	0	-	18	4%
Meer sportmogelijkheden, zoals een trapveld of basketbalveld	21	3	11	35	7%
Zorgen voor meer planten, bomen en schaduw op de speel- en sportplekken	**30**	0	**22**	52	**11%**
Meer bankjes en prullenbakken toevoegen aan de speel- en sportplekken	16	1	12	29	6%
Zorgen voor meer ruimte op straat waar ik veilig kan spelen	15	0	6	21	4%
Zorgen voor leuke en veilige (speel)routes tussen de speelplekken	23	1	**40**	64	**13%**
Meer activiteiten organiseren op de speel- en sportplekken	16	1	**14**	31	6%
Verlichting toevoegen bij de speel- en sportplekken	10	2	8	20	4%
Buitenspelen en -sporten in mijn buurt is al leuk genoeg	4	0	3	7	1%
Anders, namelijk:	26	0	13	39	8%
	355	11	129	495	

Toevoeging (Welke speel- of sportvormen zouden een goede toevoeging zijn voor jouw dorp? Kies drie opties)

	Leeftijdsgroep			Totaal	
	0-12	13-16	17+		
Klimmen	**120**	3	-	123	**16,2%**
Glijden	**60**	0	-	60	**7,9%**
Schommelen	**59**	-	-	59	**7,8%**
Springen	**63**	2	-	65	**8,6%**
Zwaaien	9	1	-	10	1,3%
Draaien	19	1	-	20	2,6%
Wippen	5	-	-	5	0,7%
Evenwicht bewaren	27	1	-	28	3,7%
Spelen met zand of water	**75**	1	-	76	**10,0%**
doen alsof' spelen	14	-	-	14	1,8%
Spelen met een bal	31	4	-	35	4,6%
Fietsen/skelteren	**38**	3	-	41	**5,4%**
Geen van de bovenstaande opties	-	1	-	1	0,1%
Voetbal	-	3	9	12	1,6%
Basketbal	-	3	4	7	0,9%
Hockey	-	1	1	2	0,3%
Tennis	-	0	3	3	0,4%
Tafeltennis	-	0	7	7	0,9%
Badminton	-	0	3	3	0,4%
(Beach)volleybal	-	1	7	8	1,1%
Jeu de boules	-	0	14	14	1,8%
Fitness/calisthenics	-	0	**25**	25	3,3%
Klimmen/boulderen	-	3	15	18	2,4%
Skateboarden	-	3	2	5	0,7%
Freerunning	-	2	4	6	0,8%
Crossbaan	-	3	13	16	2,1%
Wandel- of hardlooproute	-	0	**24**	24	3,2%
Fiets-, wielren- of Mountainbikeroute	-	4	**16**	20	2,6%
Interactieve sportmogelijkheden (zoals een trapwand waar licht op gaat branden als je het goede vak raakt	-	1	**15**	16	2,1%
Ik heb geen behoefte aan een extra sport	-	0	**4**	4	0,5%
Het aanbod in mijn buurt is al goed	-	0	**6**	6	0,8%
Anders, namelijk:	13	0	**14**	27	3,6%
				760	

Anders namelijk 0 -12: Skatebaan (6x), pumptrack 2x), voetbalkooi, veilig voetbal met doel, rolstoelvriendelijk spelen (zand/watertafel op hoogte), kabelbaan (2x)

Anders namelijk 17+: Padel (5x), handbal, handboog, speeltuintje (2x), spinning/yoga, zwembad, beweegcombi jong/oud (2x), zelfverdediging

Favoriete buiten(speel)locatie in de gemeente Leudal

			Leeftijdsgroep				
Plek	nr	dorp	0-12	13-16	17+	Totaal	
Baron de la Marckstraat	003	Baexem	1	0	0	1	0,2%
Beltmolen	011	Roggel	0	0	1	1	0,2%
Bij Tennisvereniging	003	Roggel	0	0	7	7	1,6%
Bormanshof	006	Baexem	0	0	0	0	0,0%
Bosscher Ven	001	Horn	3	0	1	4	0,9%
Burgemeester Magnéestraat	004	Horn	3	0	0	3	0,7%
Clausstraat Kuiperweg	004	Grathem	0	0	4	4	0,9%
Dahliastraat	003	Ittervoort	4	0	4	8	1,8%
De Heihorst Pater van Donstraat	001	Heibloem	1	0	1	2	0,5%
De Zwong Vlasakker	005	Heythuysen	4	1	1	6	1,4%
Dorpsstraat t.o. de kerk	001	Buggenum	10	0	4	14	3,2%
Dries		Neer	0	0	0	0	0,0%
Eindstraat Akkerstraat	005	Ittervoort	11	0	1	12	2,7%
Ericastraat	004	Ittervoort	0	0	0	0	0,0%
Fazantenstraat	001	Haler	3	0	3	6	1,4%
Frisostraat	002	Grathem	3	0	0	3	0,7%
Graaf van Loonlaan - spelen	001	Heythuysen	12	1	4	17	3,9%
Hammermolen	001	Neer	1	0	0	1	0,2%
Helmesplein - spelen	006	Roggel	8	0	2	10	2,3%
Herenhof achter nr. 2	007	Baexem	2	0	1	3	0,7%
In de Bremmen	007	Haelen	5	1	3	9	2,1%
In de Bremmen Doventel	006	Haelen	11	1	2	14	3,2%
In het Tienderdal - spelen	010	Heythuysen	4	0	1	5	1,1%
Jan Mennenstraat	005	Roggel	1	0	5	6	1,4%
Jasperstraat	002	Hunsel	5	0	4	9	2,1%
Kapittelstraat Abdisstraat	004	Baexem	1	0	1	2	0,5%
Karel Simmelinkstraat	001	Nunhem	8	0	5	13	3,0%
Kloosterveld - spelen	004	Haelen	0	0	1	1	0,2%
Kloosterveld - sport	003	Haelen	1	0	1	2	0,5%
Kunnenbeemd	003	Ell	6	0	5	11	2,5%
Kwartierstraat	002	Baexem	1	0	1	2	0,5%
Land van Eijckstraat - spelen	**002**	Horn	**19**	**3**	**12**	**34**	**7,7%**

Leemkuilen		Haelen	0	0	0	0	0,0%
Limburgstraat - spelen 2	003	Kelpen Oler	5	0	3	8	1,8%
M.J. Muisschool De Zjwiek	009	Roggel	1	0	1	2	0,5%
Meidoornlaan	004	Roggel	1	0	0	1	0,2%
Meierplein	003	Neeritter	0	0	1	1	0,2%
Molenaarslaan	009	Heythuysen	2	0	1	3	0,7%
Molenveldstraat	**001**	Baexem	**29**	**2**	**16**	**47**	**10,7%**
Molenveldweg	001	Ell	1	0	1	2	0,5%
Notaris Philipp Houbenstraat	003	Grathem	0	0	0	0	0,0%
Nuienplein	001	Hunsel	2	0	0	2	0,5%
Olmenstraat	003	Hunsel	2	0	1	3	0,7%
Op Den Heuvel	001	Neeritter	6	0	2	8	1,8%
Op den Toum	002	Haelen	0	0	1	1	0,2%
Pasveldweg	001	Roggel	7	0	1	8	1,8%
Platanenweg 2	002	Ittervoort	0	0	0	0	0,0%
Prinses Beatrixstraat	001	Grathem	6	0	0	6	1,4%
Schoolstraat	006	Heythuysen	3	0	1	4	0,9%
Schrijnwerkersstraat	010	Roggel	3	0	1	4	0,9%
Schuttersveld	008	Roggel	6	0	0	6	1,4%
Sint Isodoorstraat - spelen	**004**	Heibloem	**23**	**1**	**3**	**27**	**6,2%**
Sint Janstraat	005	Baexem	1	0	9	10	2,3%
Speeltuin Lambertusstraat	**002**	Neeritter	**19**	**1**	**2**	**22**	**5,0%**
Sportpark Baetserveld	002	Roggel	0	1	7	8	1,8%
Sportpark Ligteveld Maasweg	004	Neer	0	0	12	12	2,7%
St. Antoniusstraat	012	Heythuysen	1	0	2	3	0,7%
Strikkenhof	009	Haelen	2	0	2	4	0,9%
't Uleköpke Ulensvaren	005	Neer	1	0	1	2	0,5%
Tuulshoek	004	Heythuysen	5	0	1	6	1,4%
Wijnbeekstraat - spelen	**002**	Neer	**20**	**0**	**6**	**26**	**5,9%**
Woonwagenkamp (Bosrand)		Haelen	0	0	0	0	0,0%
Woonwagenkamp (Veldrand)		Haelen	0	0	0	0	0,0%
Zadelmakerslaan	008	Heythuysen	3	0	0	3	0,7%
						439	

Bijlage D Overzichtskaarten resultaten bewonersonderzoek

Resultaten vragenlijst - Ell & Kelpen-Oler

Resultaten vragenlijst - Baexem

Legenda

Type voorziening:

- speelplek met minimale inrichting
- kleine speelplek
- plek voor de hele buurt
- grote speelplek voor het dorp
- losse sportplek (voetbal, basketbal, skaten)
- basisschool
- speeltuinvereniging
- speelplek niet bespeelbaar
- goede speel-/sportplek

Overig:

- drukke weg (barrière)
- spoorlijn (barrière)
- sportclub

Speelplan

Resultaten vragenlijst

Populariteit

- 2-4 keer
- 5-14 keer
- 15-29 keer
- 30-50 keer

Aantal

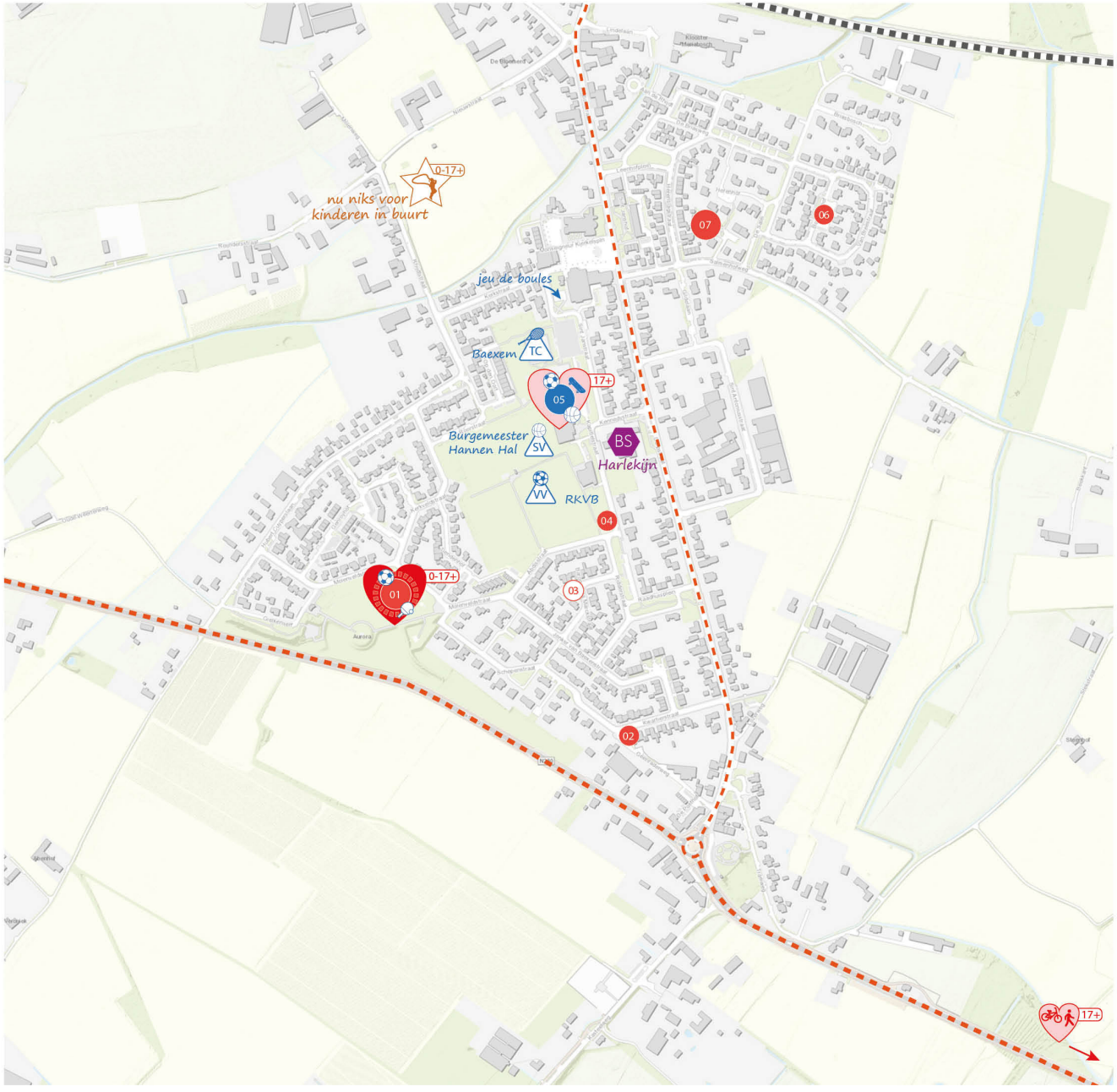
- 2-4 keer
- 5-14 keer
- 15-29 keer
- 30-50 keer

Favoriete plekken

- leeftijdsgroep
- beheerde plek door gemeente
- locatie buiten beheerde plekken om

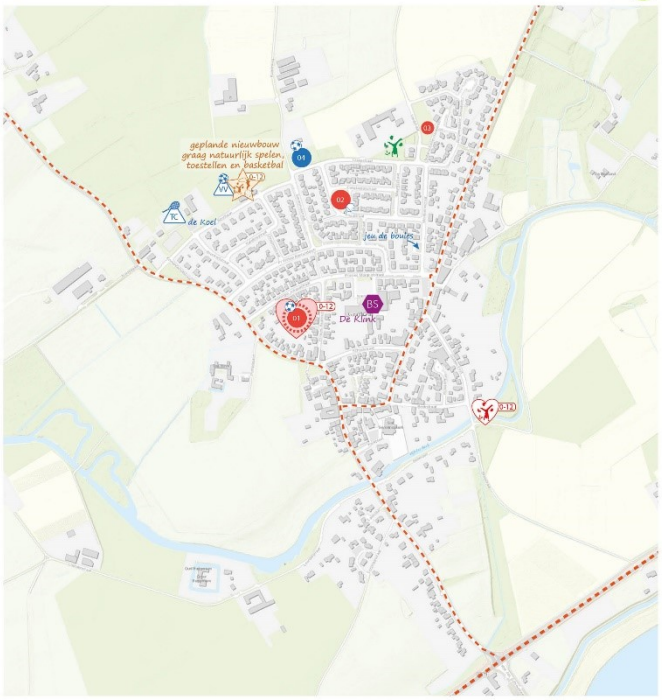
Wens nieuwe plek

- leeftijdsgroep gewenst programma

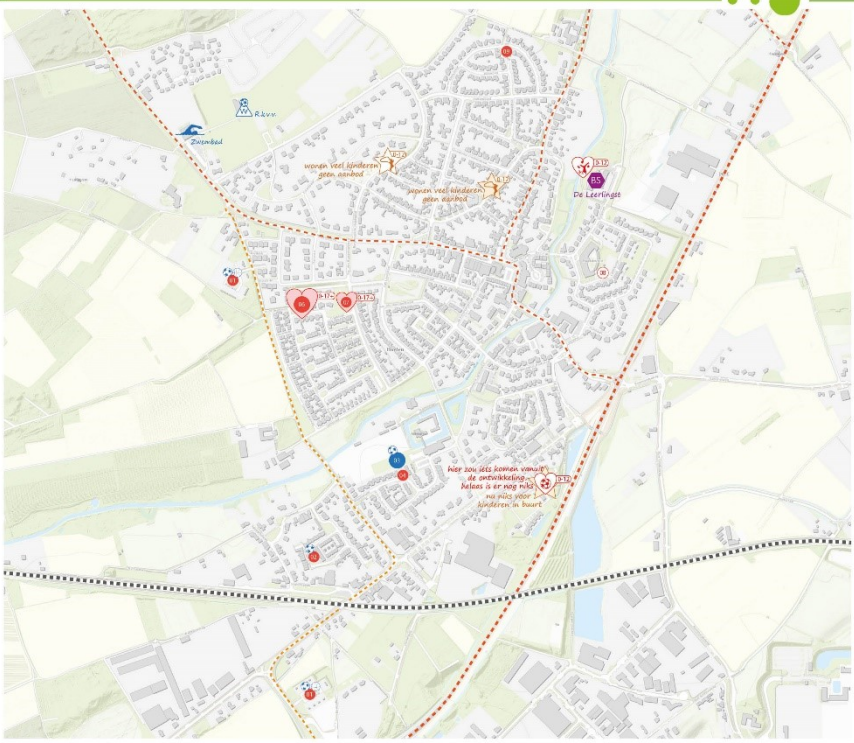
Resultaten vragenlijst - Grathem

Resultaten vragenlijst - Haelen

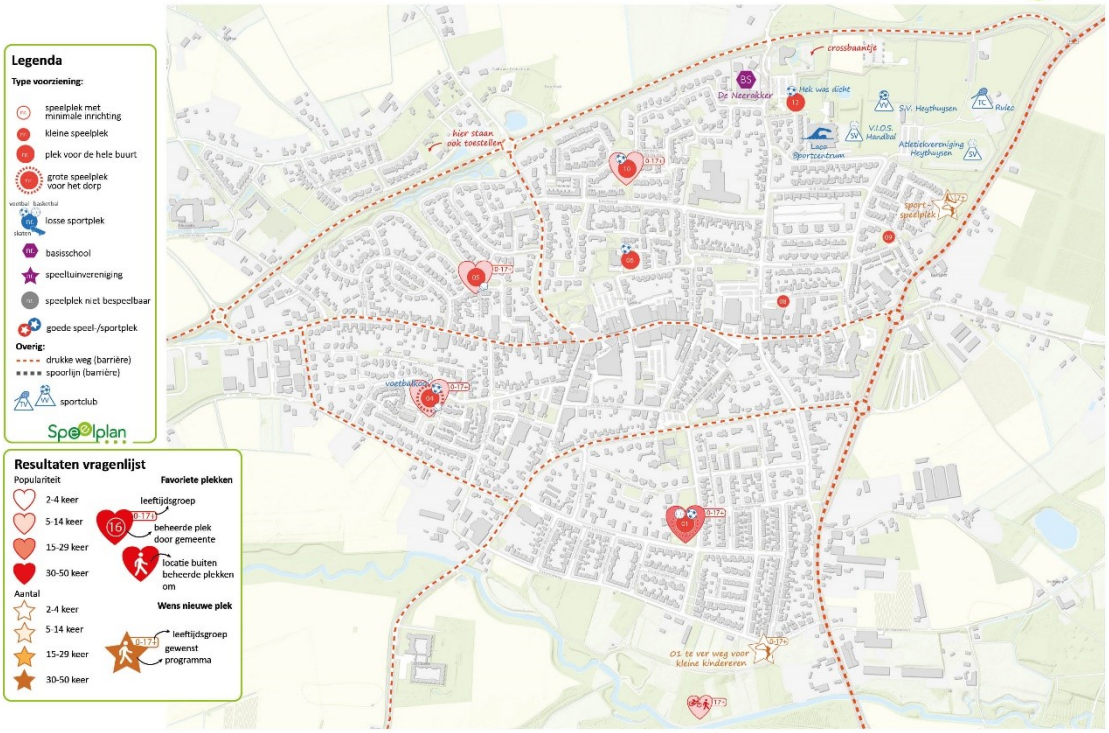

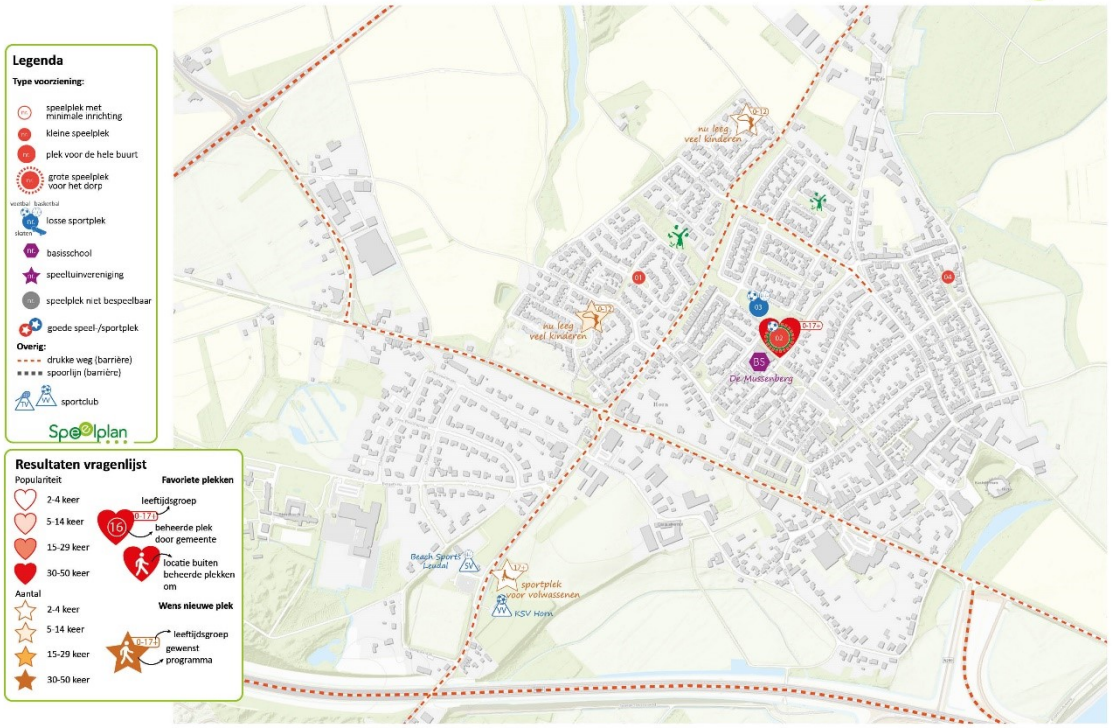
Resultaten vragenlijst - Heibloem

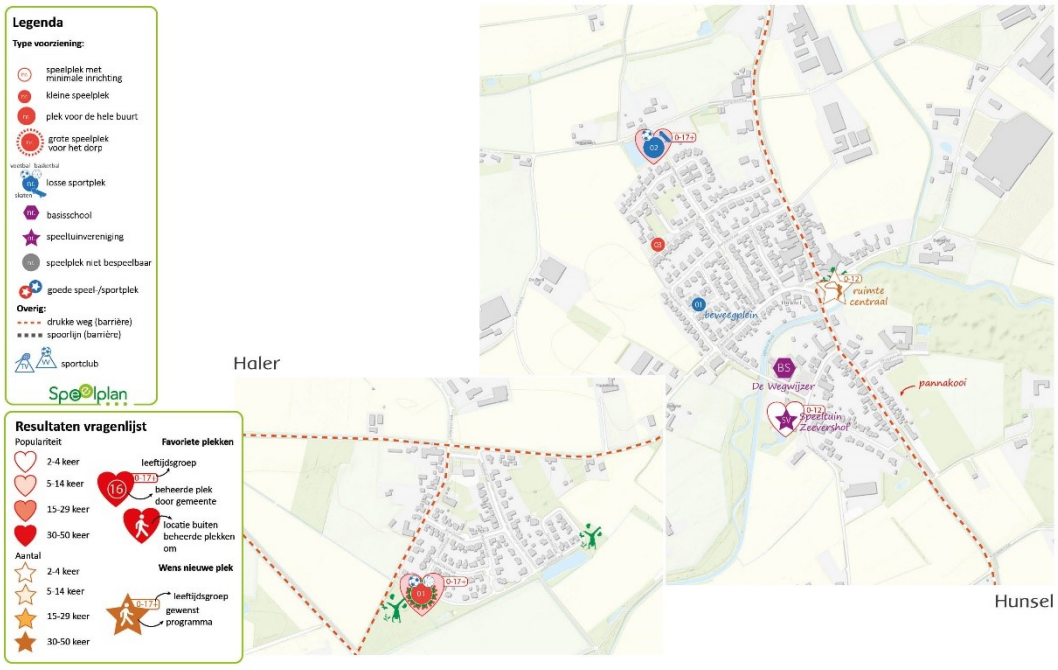
Resultaten vragenlijst - Heythuysen

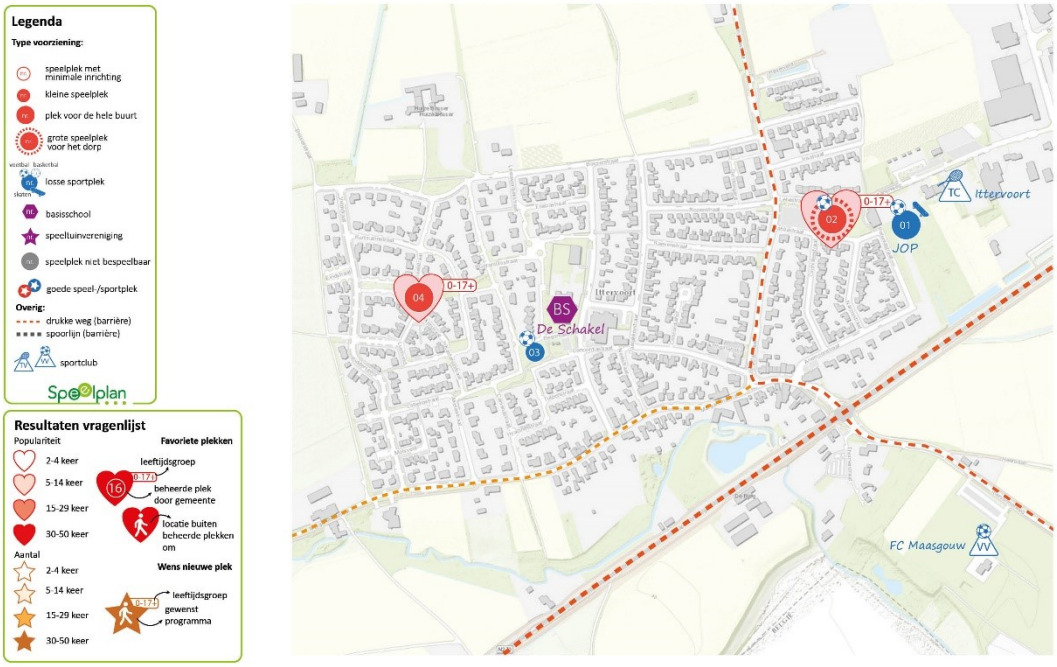
Resultaten vragenlijst - Horn

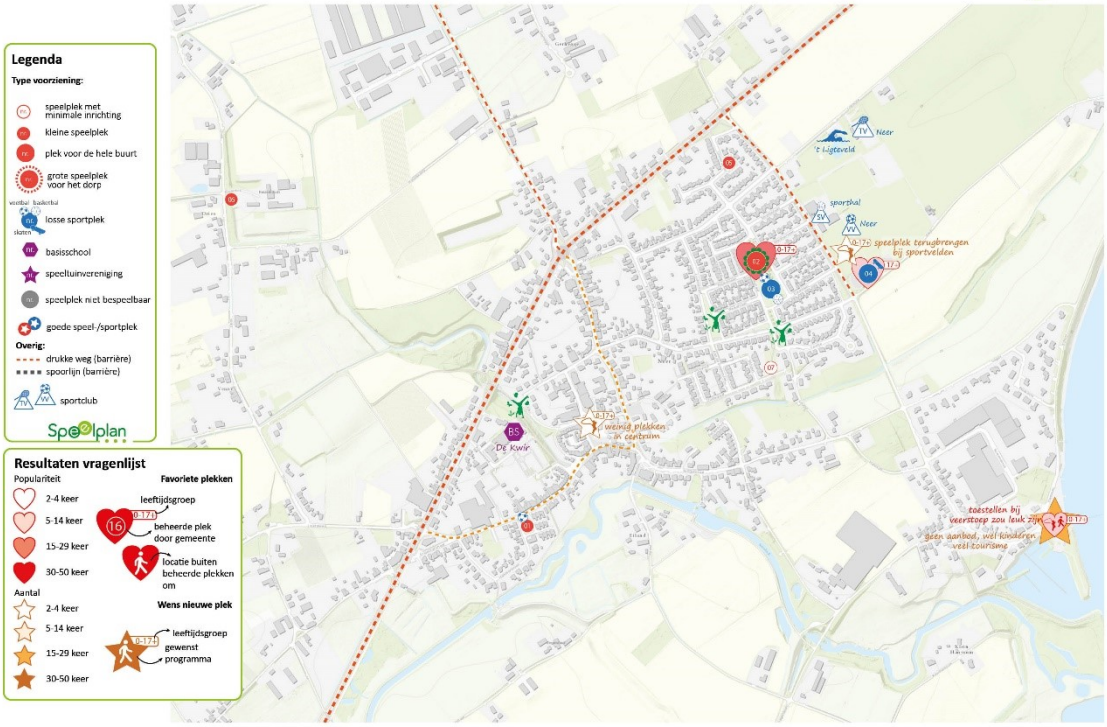
Resultaten vragenlijst - Hunsel & Haler

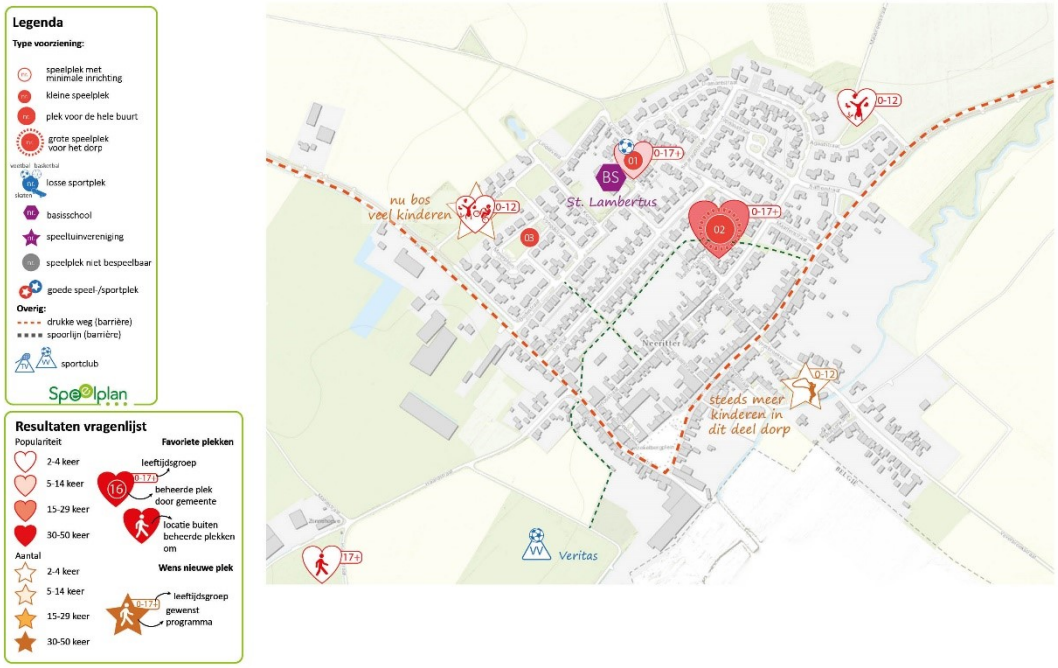
Resultaten vragenlijst - Ittervoort

Resultaten vragenlijst - Neer

Resultaten vragenlijst - Neeritter

Resultaten vragenlijst - Nunhem & Buggenum

Resultaten vragenlijst - Roggel

